

ANG KAPATIRAN

UNANG KABANATA

MGA TUNGKULIN NG KAPATIRAN

I

KAPATIRANG WALANG TAHANAN

1. Ang taong naghahangad na maging alagad ko ay kailangang buongpusong itatakwil ang malapit na kamaganakan, ang “sosyal” na buhay ng mundo at ang pagkalinga sa kayamanan.

Ang taong iniwan na ang lahat ng relasyon para lamang sa Dharma at walang mapupuntahang lugar para sa kanyang isip o katawan ay aking alagad at tatawaging walang tirahang kapatid.

Bagama't ang kanyang paa ay nag-iiwan ng kanilang bakas sa aking mga yapak at ang kanyang mga kamay ang nagbubuhay ng aking saplot, kung ang isip niya ay ginugulo ng kasakiman, siya ay malayo sa akin. Bagama't nakabilihi siya ng tulad ng mga monghe, kung di niya tinatanggap ang pangaral, di niya rin ako makikita.

Ngunit kung naiwaksi niya ang lahat ng kasakiman at ang kanyang isip ay payapa, siya ay malapit sa akin kahit na sanlibong milya siya kalayo. Kung matatanggap niya ang Dharma, doon niya ako makikita.

2. Ang aking mga alagad ay dapat sundin ang apat na alituntunin na siyang magiging gabay ng kanilang pamumuhay.

Una, magsusuot sila ng lumang saplot; pangalawa, ang kanilang pagkain ay dapat magmula sa pamamalimos; pangatlo, sila ay maninirahan sa ilalim ng puno o kabatuhan; at pang-apat, gagamit lamang sila ng kakaibang gamot na magmumula sa ihi ng kapatiran.

Ang paghingi ng pagkain sa iba ay buhay ng isang manlilimos, at ito ay papasukin di dahil sa siya ay napilitan, o natukso, kundi ayon sa kanyang sariling pasiya. Ito'y gagawin nila sa sariling kalayaan sapagkat alam nila na ang buhay ng pananampalataya ay maglalayo sa buhay ng delusyon, tutulong sa kanila upang iwasan ang paghihirap at marating ang Kaliwanagan.

Ang buhay ng kapatid na walang tirahan ay di madali; di niya dapat isagawa ito kung di niya mapapalaya ang kanyang isip sa kasakiman at galit o di kayang pamahalaan ang isip at limang pandama.

3. Ang kapatid na walang tirahan ay dapat sumagot nang ganito kung tatanungin siya ukol doon:

“Handa akong gawin ang ano mang kinakailangan upang maging kapatid na walang tirahan. Ako ay

magiging matapat doon at sisikapin kong maisagawa ang lahat ng panuntunan. Malaki ang magiging utang-na-loob ko sa mga tutulong sa akin sa pamamagitan ng donasyon at sisikaping madulutan sila ng kaligayahan sa pamamagitan ng pagsisikap ko at mabuting buhay.”

Para maging kapatid na walang tirahan, kailangan siyang magpahalaga sa kahihyan at kawalan ng karangalan kapag siya’y nabibigo; kailangang panatilihin ang katawan, pananalita at isip na malinis kung ang buhay niya ay malinis; kailangang pangalagaan ang limang pandama; kailangan laging pangalagaan ang isip; kailangang huwag tingalain ang sarili o matahin ang iba; at kailangang huwag maging tamad o mapang-ayaya sa mahabang tulog.

Sa gabi, kailangang may oras sa pananahimik, pagmumuni at maikling paglalakad bago matulog. Para sa payapang pagtulog, kailangang matulog sa kanan na nakadikit ang mga paa at kailangan ding ang huling iniisip ay ang oras ng kanyang paggising. Sa umaga, kailangan din ng pananahimik, pagmumuni-muni at maikling paglalakad.

Sa buong araw, kailangang laging handa ang isipan, pangalagaan ang isip at katawan, iwasan ang tukso, galit, kamangmangan, tulog, pagbibingi-bingihan, pagdududa at lahat ng makamundong pagnanasa.

Kaya, sa kabuuang pag-iisip, kailangan niyang linangin ang walang maling-karunungan at hangarin lamang ang buong Kaliwanagan.

4. Kung ang kapatid na walang tirahan, kinalilimutan ang sarili, ay nalulon sa kasakiman, galit, inggit, yabang, pagmamalaki o pagkatraidor, para siyang nagbubuhay ng patalim na dalawa ang dulo na tinatakpan lamang ng manipis na tela.

Hindi siya kapatid na walang tirahan kung nakasuot ng damit ng monghe at may dalang mangkok lamang; hindi siya kapatid na walang tirahan dahil lamang sa nagbabasa siya ng banal na kasulatan; siya ay taong dayami lamang.

Kahit na mukha siyang monghe, kung di niya maaalis ang makamundong pagnanasa, di siya kapatid na walang tirahan, para siyang sanggol na binalutan ng bata ng monghe.

Sino mang may wastong kaisipan at makapag-waksi ng makamundong pagnanasa at asamin ang Kaliwanagan — ito lamang ang tunay na kapatid na walang tirahan.

Ang kapatid na walang tirahan ay buong loob na

nakamit ang kaniyang hangarin ng Kaliwanagan kahit na dumanas siya ng huling patak ng dugo at ang mga buto ay naging pulbo.

5. Ang pakay na kapatid na walang tirahan ay ang palaganapin ang ilaw ng mga pangaral ng Buddha. Kailangang magturo siya sa lahat; kailangang gisingin niya ang mga natutulog, kailangang ituwid niya ang mga maling panukala; kailangan niyang tulungan ang iba na nalulon sa maling pananaw, kailangang ipamalita saan man ang pangaral ng Buddha kahit na nanganganib ang sariling buhay.

Ang pakay ng mga kapatid na walang tirahan ay di madali; kaya't, di rin madali ang sinumang may ibig at magnais na makapagsuot ng damit ng Buddha, umupo sa silya ng Buddha, at makapasok sa silid ng Buddha.

Ang pagdadamit ng saplot ng Buddha ay nangangahulugan ng mapagkumbaba at matiyaga; ang umupo sa silya ng Buddha ay tumatanaw sa kawalang pagnanasa at ang pagpasok sa silid ng Buddha ay nangangahulugan ng pagpapamalas ng kanyang walang hanggang awa at pagmamahal sa lahat.

6. Sino man ang ibig magturo ng mga pangaral ng Buddha ay kailangang tumanggap at malaman ang apat na bagay: una, dapat nilang alamin ang sariling asal, pangalawa, dapat nilang alamin ang kanilang pagpili ng salita sa tuwing sila ay magtuturo at lumalapit sa mga tao; pangatlo, dapat nilang alamin ang kanilang layunin sa pagtuturo at ano ang ibig nilang tupdin; pang-apat, dapat nilang alamin ang kanilang hilig.

Upang maging magaling na guro ng Dharma, dapat siyang maging mapagkumbaba; dapat siyang umiwas ng kalabisan at pagpupunyagi sa sarili; dapat niyang laging isipin ang Kawalang-laman (Sūnyata) ng lahat ng bagay, at di dapat mahumaling sa anuman. Bunga ng mga ito ay kabutihang-asal.

Pangalawa, dapat siyang mag-ingat sa paglapit sa mga tao at pagharap sa mga pangyayari. Dapat siyang umiwas sa mga taong may masasamang buhay o may mga kapangyarihan. Dapat niyang iwasan ang mga babae; dapat lapitan ang mga tao sa pala-kaibigang pamamaraan; huwag maninisi o mang-aabuso, magsalita ng mali o matahin ang iba.

Pangatlo, dapat panatiliing payapa ang isip, igalang ang Buddha bilang amang pandiwa, isinasaisip ang ibang kapatid na walang tirahan, at tinatanaw ang bawat isa

na may pagmamahal. Pagkatapos, dapat siyang magturo nang pantay-pantay.

Pang-apat, dapat ipamalas ang diwa ng pagmamahal, tulad ng ginagawa ng Buddha, sa pinakamagaling na paraan. Dapat hayaan ang diwa ng pagmamahal na dumaloy sa mga taong di gaanong nakaaahon kung paano saliksikin ang Kaliwanagan. Dapat niyang hangarin na dapat silang maghanap ng Kaliwanagan, at pagkatapos, sundin ang kanyang mga kagustuhan nang walang pigil na pagsisikap upang mamulat ang kagustuhan.

II MGA TAGASUNOD

1. Ipinaliwanag na upang maging alagad ng Buddha, kailangang maniwala sa tatlong kayamanan: Ang Buddha, ang Dharma at ang Samgha.

Upang maging tagasunod, ang isa ay dapat di mabuwal ang pananampalataya sa Buddha; dapat maniwala sa mga pangaral ng Buddha, mag-aral at isagawa ang mga alituntunin, at pahalagahan ang kapatiran.

Ang mga tagasunod ay kailangang sundin ang limang alituntunin: huwag pumatay, huwag magnakaw, huwag makiapid, huwag magsinungaling at huwag uninom ng nakakalasing na inumin.

Ang mga tagasunod ay di lamang naniniwala sa tatlong kayamanan at itinataguyod ang mga alituntunin sa sarili, ngunit kailangan din, hangga't makakaya na tulungan ang ibang taong tumulong sa kanila, lalo na ang mga kamag-anak at mga kaibigan; pilit na imulat sa kanila ang patuloy na pananampalataya sa Buddha, ang Dharma at ang Samgha, para sila rin ay makatikim ng pagmamahal ng Buddha.

Ang mga tagasunod ay dapat isaalang-alang ang mga dahilan kung bakit kailangang maniwala sa tatlong kayamanan at sa alituntunin; at ito'y sapagka't, kailangan din nilang makamit ang Kaliwanagan. Kaya't kahit man iyong nabubuhay sa mundo ng pagnanasa ay hindi dapat tuluyang malulon sa pagnanasang iyon.

Ang mga tagasunod ay dapat isa-isip na darating ang panahon na mawawalay sila sa kanilang mga magulang at kamag-anak mula sa buhay na ito ng kapanganakan at kamatayan; kaya, huwag silang mahuhumaling ng labis sa mga bagay na ito, sa halip ay ituon ang mga isip sa mundo ng Kaliwanagan na walang kamatayan.

2. Kung ang mga tagasunod ay ibig gisingin ng totoo, sa mga pangaral ng Buddha, dapat nilang isaisip ang katahimikan at kapayapaan na magbibigay liwanag sa kapaligiran at babalik sa kanila.

Itong isip ng pananampalataya ay wagas at mabuti, laging matiyaga at mapagtiis, di nakikipag-away, di nagdudulot ng kahirapan sa iba; ngunit laging nag-iisip sa tatlong kayamanan: ang Buddha, ang Dharma at ang Samgha. Kaya ang kaligayahan ay tuluyang dumadaloy mula sa isipan at ang ilaw ng Kaliwanagan ay matatagpuan saan man.

Gayong namamahinga sila sa dibdib ng Buddha sa pamamagitan ng pananampalataya, sila ay nalalayo sa pagkakaroon ng masakim na isip, sa pagkahumaling sa kanilang pag-aari, at kaya, wala silang takot sa kanilang araw-araw na buhay at walang takot na mapuna ng iba.

Wala silang takot sa kamatayan dahil naniniwala sila sa kapanganakan sa lupain ng Buddha. Dahil may paniniwala sila sa katotohanan at sa kabanalan ng mga pangaral, maipapahayag nila ang kanilang isipan nang malaya at walang takot.

Dahil puno ng pagmamahal ang isipan nila para sa lahat, wala silang pipiliin at ituturing ang lahat nang pantay-pantay.

Mabuhay man sila ng mayaman o mahirap, di ito mag-iiba sa kanilang pagkalinga ng pananampalataya. Kung inaasam nila ang pagpakumbaba, kung ginagalang

nila ang pangaral ng Buddha, kung isasagawa nila ang kanilang sinasambit, kung pinangingibabawan sila ng kanilang karunungan, kung ang kanilang isipan ay di binabagabag, sila ay tuluy-tuluyang susulong sa daan ng Kaliwanagan.

Kung napipilit man silang mabuhay sa mahirap na kalagayan at sa kapaligiran ng mga taong marumi ang isip, kung inaasam nila ang pananampalataya sa Buddha, makararating sila sa mabuting asal.

3. Kaya, kailangan na ang bawat isa ay mag-asam muna ng pangaral ng Buddha.

Kung may nagsabing kailangan siyang pumunta sa apoy para makamit ang Kaliwanagan, buong pusong pupunta siya sa apoy.

Kay sarap dinggin ng pangalan ng Buddha sa kabila ng pagtahak sa mundong nababalot ng apoy.

Kung ibig niyang sundan ang pangaral ng Buddha, di dapat siyang mapag-isa at maramot, kailangang matuto siya ng pakikipagkapwa, igalang ang karapat-dapat igalang, silbihan ang dapat bigyan ng panunungkulan at ituring ang lahat ng kabutihan.

Kaya, ang mga tagasunod ay dapat magsanay ng

kanilang isip at huwag mangamba sa gawa ng iba. Sa ganitong paraan, matatanggap nila ang pangaral ng Buddha at isasagawa ang mga ito. Di naiinggit sa iba, di naiimpluwensiya ng iba at higit sa lahat pababalagaban ang dapat gawin sa sarili.

Ang di naniniwala sa mga pangaral ng Buddha ay may makitid na pananaw. Ang mga naniniwala sa mga pangaral ng Buddha ay naniniwalang may walang hanggang karunungan at pagmamahalan na lumilikom sa lahat at sa ganyang pananampalataya, di sila nababagabag ng maliliit na bagay.

4. Sinong nakikinig at tumatanggap sa pangaral ng Buddha ay naniniwalang ang buhay ay nagbabago at ang kanilang katawan ay kabuuan lamang ng mga paghihirap at bukal ng mga kasalanan, kaya't di sila nagpapakalapit dito.

Ngunit di nila kinalilimutan ang kanilang katawan pagkat ito ang kailangan upang makamit ang karunungan at ang pakay ng pagtuturo ng daan sa iba.

Kung di nila pangangalagaan ang kanilang katawan, di sila mabubuhay ng matagal; kung di sila mabubuhay ng matagal, di sila makapagsasagawa ng mga pangaral para sa sarili at para sa iba.

Kung ibig ng taong makamit ang Kaliwanagan, dapat niyang ingatan ang kanyang katawan. Tulad nito ay ang sinumang tumatawid ng ilog na pinangangalagaan ang kanyang balsa o ang isang manlalakbay na iniingatan ang kanyang kabayo.

Ang mga alagad ng Buddha ay kailangang magdamit upang mapangalagaan ang kanilang katawan sa labis na init o lamig at upang ikubli ang ilang maselang bahagi; ngunit di sila nagdadamit para palamuti lamang.

Dapat silang kumain upang lumakas ang katawan, upang makarinig, makatanggap at makapagpaliwanag ng pangaral; subalit, huwag kawiwilihan ang pagkain.

Dapat silang tumira sa bahay ng Kaliwanagan na malayo sa mga magnanakaw at sa daluyong ng masasamang pangaral; gamitin ang bahay sa tunay na pakay at di upang ipagparangya o pagtaguan ng mararamot na gawain.

Kaya, ang isa ay kailangang pahalagahan ang mga bagay at gamitin itong naaayon sa Kaliwanagan at pangaral ng Buddha. Di niya dapat angkinin ito para sa pangsariling dahilan ngunit sa pagtataguyod ng pangaral ng Buddha.

Kaya, ang isipan ay dapat laging natataglwan ng pangaral. Kailangan itong pangalagaan ng mabuti pagka't ang maunawaing isip ay kailangan upang gisingin ang pananampalataya ng isipan.

5. Ang mga tagasunod ng Samgha ng Buddha ay kailangang pag-aralan ang mga sumusunod sa araw-araw: paano paglilingkuran ang magulang; paano makitungo sa asawa at anak; paano mapamahalaan ang sarili; at paano mapaglingkuran ang Buddha.

Para mapaglingkuran ang kanilang mga magulang, dapat magsagawa ng kabutihan, masayang pakikitungo sa kanilang mga asawa at anak, dapat malayo sa tukso at sa isip ng pansariling kaginhawahan.

Samantalang nakikinig sa tugtugin, dapat isipin ang masarap na awitin ng pangaral; at samantalang nasa loob ng bahay, higit na hanapin ang tahanan ng kapayapaan na nalalayo sa labat ng gulo at karumihan.

Kung ang mga tagasunod ay mag-aalay, dapat tanggalin ang lahat ng kasakiman sa puso; kung nasa gitna ng madla, ang isip ay dapat kasama ng mga tao; kung kaharap ay kamalasan, dapat panatiliing payapa ang isip at malaya sa kaguluhan.

Kung sila'y nakikisilong sa Buddha, dapat hanapin ang karunungan nila.

Kung sila'y nakikisilong sa Dharma, dapat hanapin ang katotohanan na pawang pinagmumulan ng karunungan.

Kung sila'y nakikisilong sa Samgha, dapat hanapin ang mapayapang pakikipagkapwa na di natatakpan ng pag-iimbot.

Kung sila'y nakasuot ng damit, di dapat kalimutan isuot ang saplot ng kabutihan at pagpapakumbaba.

Kung ibig papamatagin ang sarili; dapat alisin ang lahat ng kasakiman, takot at kamangmangan ng isipan.

Kung sila'y nahihirapan sa pagtahak ng daan, dapat nilang isa-isip na iyon ay daang patungong Kaliwanagan na magdadala sa kanila. Kung sila'y sumusunod ng madaling daan, dapat gamitin ang madaling kalagayan upang sumulong at mapalapit sa pagka Buddha.

Kung sila'y nakakita ng tulay, dapat hangaring gawin

ang tulay ng pangaral upang makatawid ang mga tao.

Kung sila'y makatagpo ng taong nagdadalamhati, malungkot na tao, dapat nilang ipagdaing ang kapaitan ng mundong pumapanaw.

Kung makasalamuha sila ng maramot, dapat hangaring maging malaya sa mga ilusyon ng buhay na ito at makamit ang tunay na kayamanan ng Kaliwanagan.

Kung makakita sila ng masarap na pagkain, dapat silang mag-alaga sa sarili; at kung di masarap ang pagkain, dapat hangarin na huwag nang bumalik ang nakamundong pagnanasa.

Kung malakas ang araw, dapat asamin ang kalamigan ng Kaliwanagan. At sa pagkakataong di matiis ang lamig, dapat isa-isip ang init ng pagmamahal ng Buddha.

Kung babasahin nila ang Banal na Kasulatan, di dapat kalimutan at palagiang isagawa ang mga pangaral.

Kung iniisip ang Buddha, dapat hangaring magkaroon ng mga mata na tulad ng sa Buddha.

Samantalang natutulog sa gabi, dapat hangarin na ang katawan, pananalita at isip ay malinis at mabigyang

buhay muli; paggising sa umaga, ang unang hangarin ay ang isip na malinis upang makaunawa sa lahat ng bagay.

6. Sapagkat nauunawaan ng mga tagasunod ng Buddha na ang lahat ay nailalarawan ng “kawalang kalarunan”, huwag ituring na mababaw ang lahat ng mga bagay na sumasapit sa buhay ng tao; tanggapin ang mga ito at pagkatapos ay gawing gamit ukol sa Kaliwanagan.

Di dapat nilang isipin na walang kabuluhan ang mundong puno ng kaguluhan, samantalang ang mundo ng Kaliwanagan ay makabuluhan at mapayapa. Dapat nilang maranasan ang daang patungong Kaliwanagan sa ano mang pangyayari sa mundong ito.

Kung ang tao’y titingnan ang mundo sa pamamagitan ng matang marurumi, makikita niya ito na napu-puno ng kamalian; subalit kung titingnan ito ng may malinis na mata ng karunungan, makikita niya ito bilang mundo ng Kaliwanagan.

Ang totoo, may isang mundo lamang, di dalawa, isang mabuti at isang masama, o may kabuluhan at walang kabuluhan. Ang isip ng tao ay dalawa ang mundo dahil sa kanilang pagkamapiling ugali.

Kung maiwawaksi nila ang pagkamapili at mapanatiing malinis ang isip kasama ng ilaw ng karunungan, makikita nila ang isang mundo na ang lahat ay makabuluhan.

7. Ang sino mang naniniwala sa Buddha ay makatitiking nitong pandaigdig na kalinisan ng pagkakaisa ng lahat, at sa isip ay makararamdam ng awa para sa lahat at mapagkumbabang asal na paglingkuran ang lahat.

Kaya't dapat linisin ang isipan at asamin ang pagkukumbaba, paggalang at paglilingkod. Ang isip nila ay dapat kahawig ng mayabong na lupa na di namimili ng pakakainin, walang reklamong paglilingkod kanino man, nagtitiis at nagtitiyaga, laging masikap sa paghahanap ng kaligayahan sa paglilingkod sa mahihirap.

Kaya't ang isip na may awa sa mahihirap ay magiging ina ng lahat; tinitingnan ang lahat bilang malapit na kaibigan at ginagalang bilang magulang.

Datapuwat maaaring may ilang libong tao na masamang niloloob at nagnanasa ng panganib para sa mga nananalig sa Buddha, wala silang magagawang pinsala, ang anumang pinsalang madadala nila ay halintulad lamang sa isang gapatak na lason ng malawak na karagatan.

8. Ang tagasunod ay aasamin ang kanyang kaligayahan sa asal ng pagmumuni, pag-iisip at pag-aalay. Mauunawaan niyang ang pananampalataya ay ang pagmamahal ng Buddha mismo at iyon ay ibinibigay ng Buddha sa kanya.

Walang binhi ng pananampalataya sa putik ng makamundong pagnanasa; ngunit dahil sa awa ng Buddha, ang binhi ng pananampalataya ay maaaring itanim dito, at lilinis ang isip hangga't magkaroon ng paniniwala sa Buddha.

Tulad ng sabi, ang amoy ng punong Candana ay di tumutubo sa gubat; sa gayon, ang binhi ng pananam-palataya ay maaaring sa dibdib ng delusyon lamang.

Ang totoo, ang bulaklak ng kaligayahan ay namu-mukadkad sa dibdib ng delusyon, subalit wala rito ang ugat, ang kaugatan ay nasa dibdib ng Buddha.

Kung nadadala ng sariling damdamin ang tagasunod, siya ay magiging seloso, mainggitin, kasuklam-suklam at mapanganib sapagka't ang puso ay nagbinhi ng kasaki-man, galit at kalokohan. Ngunit kung babalik siya sa kalooban ng Buddha, makapagsasagawa siya ng higit na maraming bagay na maka-Buddha. Ito nga ay tunay na di-kapanipaniwalang bagay.

IKALAWANG KABANATA

**PRAKTIKAL NA GABAY SA TUNAY
NA PARAAN NG PAMUMUHAY**

I

PAMUMUHAY NG MAG-ANAK

1. Maling isipin na ang mga kasamaang-palad ay galing sa silangan o sa kanluran; ang mga ito ay galing sa sarili nating mga pag-iisip. Samakatuwid, kahangalan ang umiwas sa kasamaang-palad ng panlabas na daigdig ngunit pinababayaan namang walang disiplina ang panloob na pag-iisip.

May isang kaugalian na sinusunod ang mga tao magmula pa noong sinaunang panahon. Pagkabangon nila sa umaga ay naghihilamos sila kaagad at nagmumumog, at pagkatapos ay sumasaludo sila sa anim na mga dako — sa silangan, kanluran, timog, hilaga, sa itaas at sa ilalim — nagnanasang walang masamang kapalaran ang dumalaw sa kanila mula sa anumang dako at magkaroon sila ng isang mapayapang araw.

Ngunit iba ang itinuro ng Buddha. Itinuro niya na tayo ay magbigay galang sa anim na dako ng Katotohanan at tayo ay kumilos nang matalino at mabuti upang maiwasan ang masamang kapalaran.

Upang bantayan ang tarangkahan ng anim na mga

dako, kailangang puksain ng tao ang karumihan ng “apat na gawain,” pigilin ang “apat na masamang isip,” at takpan ang “anim na butas” na dahilan ng kawalan ng kayamanan.

Ang “apat na gawain” ay ang pagkitil ng buhay, pagnanakaw, pakikiapid sa di-asawa, at kasinungalingan.

Ang “apat na masamang isip” ay kasakiman, pagkagalit, kaululan, at pagkatakot.

Ang “anim na butas” na nagpapabawas ng kayamanan ay ang paghahangad ng nakalalasing na inumin at kahangalan, pagpupuyat at kawalan ng wastong pag-iisip sa katunggakan, pagpapasasa sa libangan sa tugtugin at dulaan, pagsusugal, pakikisalamuha sa masasamang kaibigan, at pagpapabaya sa pananagutan.

Kapag napuksa na ang apat na karumhan, naiwasan ang mga apat na masasamang isip, at natakpan ang anim na butas ng kaaksayahan, ang mga disipulo ng Buddha ay nagbibigay-galang sa anim na mga dako ng Katotohanan.

Ano nga ba ang anim na mga dako ng Katotohanan? Ang mga ito ay dakong silangan na dapat tuntunin ng mga magulang at anak, dakong timog na siyang daan ng guro at mag-aaral, dakong kanluran na tatahakin ng mga mag-asawa, dakong hilaga para sa kaugnayan ng isang tao sa kanyang kaibigan, sa dakong ilalim naman ang landas para sa sinisilbihan at mga naninilbihan, at sa dakong itaas ang daang tatahakin ng mga disipulo ng Buddha.

Kailangang galangin ng anak ang kanyang mga magulang at gawin para sa kanila ang nararapat niyang tungkulin. Kailangang pagsilbihan sila, tulungan sila sa kanilang mga gawain, itangi ang pangalan ng angkan, alagaan ang pag-aari ng mag-anak, at magburol kapag sila ay pumanaw.

Ang mga magulang ay kailangang gawin ang limang bagay para sa kanilang mga anak: iwasan ang gawang masama, magbigay ng halimbawa ng kabutihan, pag-aralin ang mga anak, ayusin ang kanilang pag-aasawa, at pamanahan sila sa karapatang panahon. Kung ang mga magulang at mga anak ay susunod sa mga alituntunin na ito, ang mag-anak ay mabubuhay nang matiwasay.

Ang mag-aaral ay kailangang tumindig sa pagpasok ng kanyang guro, asikasuhin siya, sunding mabuti ang kanyang mga habilin, magbigay sa kanya ng muting alay, at magalang na pakinggan ang kanyang mga itinuturo.

Ang guro naman ay kailangang wasto ang kilos sa mag-aaral at maging huwaran para sa kanya; kailangang ipahatid sa mag-aaral ang mga tamang natutuhan niya; kailangang gumamit siya ng mabubuting paraan at ihanda ang mag-aaral para sa parangal na matatamo niya; at hindi niya dapat malimutang ipagsanggalang ang mag-aaral sa anumang kasamaan. Kung ang guro at mag-aaral ay tutupad sa mga alituntuning ito, ang kanilang pagsasamahan ay magiging maaliwalas.

Ang lalaki ay kailangang ituring ang kanyang asawa nang may pitagan, pagsasaalang-alang at katapatan. Kai-

langang ipaubaya niya sa kanyang asawa ang pangangasiwa ng tahanan at kung minsan ay bigyan siya ng mga regalo. Ang maybahay naman ay dapat na masusing mangasiwa ng kaniyang tahanan at mga katulong, at panatilihin malinis ang kanyang puri. Hindi niya dapat lustayin ang kita ng kanyang asawa at kailangang maayos ang pagpapatakbo ng kabuhayan ng mag-anak. Kapag sinunod ang mga habiling ito, mananatiling masaya ang tahanan at walang magiging alitan.

Sa magkakaibigan naman ay kailangan ng pagmamalasakit sa isa't isa. Kailangang ipuno kung anumang bagay ang pagkukulang ng isang kaibigan at kailangang magdamayan at gumamit ng mabubuti at tapat na mga salita.

Dapat ikalinga ang isang kaibigan laban sa masasamang landasin, pangalagaan ang kanyang mga ari-arian, at tulungan siya sa mga suliranin. Kapag dumapo ang kamalasan sa isang kaibigan, kailangan siyang damayan at kung kinakailangan ay tangkilikin ang kanyang pamilya. Sa ganitong paraan, lalo mapapaibayo ang kanilang pagkakaibigan.

Ang isang sinisilbihan sa kanyang pakikipag-ugnayan sa mga naninilbihan ay kailangang tumupad ng limang tungkulin: iatas ang mga gawaing karampatan sa kakayahang naninilbihan, bigyan siya ng nararapat na kabayaran, alagaan siya kapag siya ay maysakit, magpamahagi sa kaniya ng regalo, at bigyan siya ng kailangang pamamahinga.

Ang naninilbihan naman ay dapat gawin ang limang bagay: dapat siyang maunang gumising sa sinisilbihan, mamahinga kapag tulog na ang sinisilbihan, maging tapat sa kaniyang pagtitiwala, gumawa nang maayos at mabuti, at huwag sirain ang pangalan ng kanyang sinisilbihan. Kung ang mga alituntunin na ito ay susundin, magiging mapayapa ang ugnayan ng sinisilbihan at naninilbihan.

And disipulo ng Buddha at ang kanyang mag-anak ay kailangang pagtibayin ang mga aral ng Buddha. Kailangang igalang at isaalang-alang ang kanilang guro ng Budismo, bigyan siya ng pitagan, tuparin ang kanyang mga habilin, at laging magbigay ng alay sa kanya.

Ang guro naman ng mga pangaral ng Buddha ay kailangang wasto ang pag-unawa ng mga pangaral, iwasan ang mga maling paliwanag ng mga ito, bigyan-diin ang mabuti, at akayin ang mga naniniwala sa maayos na landasin. Ang pamilyang tumunton sa pamamaraang ito naglalaman ng wagas na aral ay magtatamo ng kaligayahan.

Ang isang tao na sumasaludo sa anim na dako ay hindi ginagawa ito upang makatakas sa mga kasamaang-palad ng mundo. Ginagawa niya ito upang iwaksi ang mga kasamaan sa kaniyang sariling isip.

2. Ang isang tao ay dapat malaman kung sino sa kaniyang mga kilala ang dapat samahan at kung sino ang hindi karapat-dapat.

Ang mga hindi dapat samahan ay ang mga sakim, mga tuso sa pananalita, mga mang-uurat at mapag-aksaya.

Ang mga dapat samahan ay yaong mga matulungin, nakikihati sa kasayahan at nakikiramay sa kalungkutan, nagbibigay ng mabuting payo at yaong may mapagmalasakit na puso.

Panatag ang loob natin na pakikisama sa isang tunay na kaibigang malapit sa wastong landasin, nag-aalala sa kapakanan ng kanyang kaibigan, nag-aaliw sa kanyang pagdadalamhati, nag-aalay ng tulong sa oras ng pangangailangan, nangangalaga ng kanyang mga lihim, at laging nagbibigay sa kanya ng mabuting payo.

Napakahirap humanap ng ganitong kaibigan at kailangang magsumikap na maging ganitong uri ng kaibigan. Tulad ng araw na nagbibigay init sa mabungang lupa, gayundin ang isang mabuting kaibigan ay kumikinang sa lipunan dahil sa kanyang mabubuting gawa.

3. Hindi maaaring bayaran ng isang anak ang kabutihan ng kaniyang mga magulang, kahit na ipasan pa niya ang kaniyang ama sa kanang balikat at ang kaniyang ina sa kaliwang balikat sa loob pa man na isang daang taon.

At kahit pa niya paliguan ang kaniyang mga magulang ng mababangong langis, silbihan sila bilang isang ulirang anak at bigyan sila ng lahat ng luho sa mundo sa

loob ng isang daang taon ay hindi pa niya kayang tumbasan ang napakalaking utang na loob niya sa kaniyang mga magulang.

Ngunit kung sakayin niya ang kaniyang mga magulang patungo sa Buddha at ipaliliwanag niya sa kanila ang mga aral ng Buddha, hihikayatin niya silang magbago ng landas tungo sa wastong daan, at patnubayan sila upang iwanan ang kasakiman at kagiliwan ang ugaling pagbibigay-alay, ay higit pang mababayaran ng anak ang kabutihang ng kaniyang mga magulang.

Ang bendisyon ng Buddha ay mamamalagi sa isang tahanan na may paggalang at parangal sa mga magulang.

4. Ang isang pamilya ay isang pook ng pakikipagnayan ng mga kaisipan. Kung ang mga kaisipan ito ay nagmamahal sa isa't isa, ang tahanan ay magiging kasinganda ng isang hardin. Ngunit kung ang mga kaisipan ay natutunggalian, ang mga ito ay parang bagyong sumisira sa hardin.

Kung ang di-pagkakaunawaan ay dadalaw sa isang pamilya, hindi dapat sisihin ang iba kundi dapat suriin ang sariling kaisipan at sundin ang tamang landasin.

5. Minsan ay may isang taong may malalim na panampalataya. Ang ama niya ay namatay nang siya ay bata; siya ay pinalaking maligaya ng kaniyang ina at pagkatapos, siya ay nag-asawa.

Nang simula ay maganda ang kanilang pagsasamahar ngunit nang kalaunan, hindi nagkasundo ang kanyang asawa at ina dahil sa isang munting di-pagka-kaunawaan. Ang alitang ito ay humantong sa paglisan ng ina upang manirahang mag-isa.

Nang umalis na ang ina ay isinilang ang kanilang sanggol na lalaki. Nakarating ang balita sa ina na sinabi diumano ng manugang na, “Ang aking biyenan ay lagi akong ginagambala at nang kasama namin siya sa bahay ay masamang kapalaran ang aming inaabot, ngunit nang wala na siya ay pinagpala kami nitong masayang biyaya.”

Ang balitang ito ay ikinagalit ng ina na nagsabing, “Kung ang ina ng kanyang asawa ay pinalayas sa kaniyang tahanan at may mabuting kapalarang dumating ay maganda ang mga pangyayari. Ang kawastuan marahil ay naglaho na sa mundo.”

Pagkatapos ay sumigaw ang ina, “Ngayon, kailangang ipalibing natin ang ‘kawastuan’ na ito!” Para siyang baliw na nagpunta sa sementeryo upang magdaos ng isang libing.

May isang engkanto na nakarinig ng pangyayaring ito at limitaw sa ina upang mangatwiran sa kaniya, ngunit hindi siya nagtagumpay.

Matapos ay sinabi ng engkanto sa kanya, “Kung gayon pala ay kailangang sunugin ko ang sanggol at ang kaniyang ina. Ikasisiya mo ba ito?”

Nang marinig niya ito ay nagsisi ang ina sa kaniyang pagkakamali at nagmakaawa sa engkantong iligtas ang buhay ng sanggol at ng kaniyang manugang. Samantala naman ay natanto ng kanyang anak at manugang ang kanilang kasalanan sa matandang ina at nagtungo sa sementeryo upang siya ay hanapin. Pinagkasundo sila ng engkanto at pagkatapos ay nagsamang muli sila bilang isang maligayang mag-anak.

Ang kawastuan ay hindi naglalaho magpakailanman maliban na lamang kung iwinawaksi ito ng isang tao. Kung magkaminsan ay waring naglalaho ang kawastuan, ngunit sa katotohanan ay hindi ito nawawala. Kung ang tingin natin ay ito ay nawawala, yaon ay dahil sa ang kawastuan ay naglalaho sa ating sariling kaisipan.

Ang di-nagkakasundong mga kaisipan ay kadalasang nagdadala ng sakuna. Ang isang munting di-pagka-kaunawaan ay maaaring sundan ng isang malaking kama-lasan. Ito ay kailangang iwasan lalo na sa buhay ng isang pamilya.

6. Sa buhay-pamilya, ang dapat pag-ingatan ay kung paano mapapangatawan ang pang-araw-araw na gugol. Ang bawat kasapi ng pamilya ay kailangang magtrabaho ng husto tulad ng masisipag na mga langgam at mga bubuyog. Walang dapat umasa sa pawis ng iba o sa kanilang Kagandahang-loob.

Sa kabilang dako naman, ang isang tao ay hindi dapat ituring ang kanyang kita bilang kanyang sarili

lamang. Ang bahagi niyon ay kailangang ipamahagi sa ibang tao, ang isang bahagi ay kailangang impukin para sa mga di-inaasahang pangangailangan, ang ilan ay kailangang ibukod para sa lipunan at bansa, at ang iba naman ay kailangang ipantangkilik sa pangangailangan ng mga guro ng pananampalataya.

Kailangang laging alalahanin na sa daigdig na ito ay walang tanging “akin.” Ang dumadating sa tao ay galing sa pagasasama-sama ng iba’t ibang sanhi at saligan. Maaaring arrin nito sa pansamantalang panahon lamang at hindi maaaring gamitin ito sa pansarili at di-nararapat na mga layunin.

7. Nang binigyan ni Syamavatim ang reyna ni Haring Udayana, si Ananda ng limang daang kasuotan, buong lugod na tinanggap ang mga ito ni Ananda.

Nang malaman ito ng hari ay naghinala siya kay Ananda. Pinuntahan niya si Ananda upang tanungin kung ano ang gagawin niya sa mga kasuotan.

Sagot ni Ananda: “O, mahal na hari, kay dami sa ating mga kapatid ang nakabalot sa basahan; ipagmumudmod ko ang mga kasuotang ito sa kanila.”

“Ano naman ang gagawin mo sa mga lumang damit?”

“Gagawin namin silang mga takip ng kama.”

“At ano ang gagawin mo sa mga lumang takip ng kama?”

“Gagawin namin silang punda ng unan.”

“Ano naman, maitanong ko, ang gagawin mo sa mga lumang punda?”

“Gagawin naming tapakan sa sahig.”

“Ano ang gagawin mo sa mga lumang tapakan?”

“Gagamitin namin silang pamahiran ng paa.”

“At ang mga lumang pamahiran, ano ang kanilang magiging silbi?”

“Gagamitin namin silang panlinis ng sahig.”

“At ang mga lumang panlinis ng sahig...?”

“Inyong Kamahalan, pupunitin namin sila, ihahalo sa putik, at gagamitin ito upang pantapal sa mga pader ng bahay.”

Ang bawat bagay na ipinaubaya sa atin ay kailang-
ngang maingat na gamitin sa mabuting pakinabang, sapag-
kat ito ay hindi “atin” kundi pansamantalang ipinagkati-
wala lamang sa atin.

II

ANG BUHAY NG MGA KABABAIHAN

1. Apat ang uri ng mga babae. Ang unang uri ay yaong nagagalit dahil sa mga sanhing walang saysay, may isip na papalit-palit, sakim at mapanibugho sa kapalaran ng iba, at yaong walang malasakit sa pangangailangan ng kanilang kapwa.

Ang pangalawang uri ay yaong magagalitin, sakim at papalit-palit din ang isip, ngunit hindi mapanibugho sa kapalaran ng iba at may malasakit sa suliranin ng kapwa.

May ikatlong uri ng malawak ang pag-iisip at hindi madalas magalit at napipigil ang kasakiman, subalit hindi kayang iwasan ang paninibugho at walang malasakit sa pangangailangan ng kapwa.

At ang ikaapat na uri ay yaong mga babaeng malalawak at mapayapa ang pag-iisip, kayang pigilin ang kasakiman at paninibugho, at may hustong malasakit sa kanilang kapwa-tao.

2. Kapag ang isang dilag ay nag-asawa, siya ay gagawa ng sumusunod na panata: “Igagalang at pagsisilbihan ko ang mga magulang ng aking asawa. Sila ang nagbigay ng mga pakinabang namin at siyang tagasangalang namin, kaya kailangan ko silang paglingkuran nang magiliw at kailangang laging handa akong tulungan sila sa abot ng aking makakaya.

“Kailangang pagpitaganan ko ang guro ng aking asawa sapagkat ibinigay niya sa asawa ko ang banal na aral at kami ay hindi mabubuhay bilang tao kung wala ang patnubay ng banal na aral na ito.

“Kailangan kong pagyamanin ang aking isip upang maunawaan ko ang aking asawa at matulungan ko siya sa kanyang gawain. Hindi ko maaaring pabayaan ang aming kabuhayan, sapagkat ito ay dapat pag-ukulan ng pansin naming dalawang mag-asawa.

“Kailangan kong pag-aralan ang kalikasan, kakayahang at kagustuhan ng bawat katulong sa aming pamilya at pakitaan sila ng magandang loob. Iingat ko ang kita ng

aking asawa at hindi ko aaksayahin iyon sa mapasariling layunin.”

3. Ang pakikipag-ugnayan ng mag-asawa ay hindi lamang para sa kanilang kaginhawahan. Mayroon itong higit na kahulugan kaysa pagsasama ng dalawang katawan sa isang tahanan. Ang mag-asawa ay dapat gamitin ang kanilang pagiging malapit sa isa't isa upang sanayin ang kanilang mga isip sa banal na aral.

May isang matandang mag-asawa na kinikilalang uliran ng kanilang mga kapitbahay ang nagpunta sa Buddha. Anila: “Panginoon, kami ay kinasal nang kami ay mag-asawa noong kami ay bata pa, at hindi kami dinalaw kahit minsan man ng di-pagkakaunawaan. Maaari ba ninyong sabihin kung kami ay makakasal na muli sa susunod naming buhay?”

Ang tugon ng Buddha ay: “Kung kayong dalawa ay nagkakatulad ng pananampalataya, kung kayo ay kapwa tumanggap ng aral sa iisang paraan, at kung magkapantay ang inyong karunungan, kayo ay magkakaroon ng iisang isip sa susunod na buhay.”

4. Si Sujata, ang batang asawa ng pinakamatandang anak ng mayamang mangangalakal na si Anathapindada, ay palalo, hindi magalang sa ibang tao, at hindi pinakikinggan ang mga habilin ng kaniyang asawa at mga magulang. Dahil dito ay nagkaroon ng alitan sa pamilya.

Isang araw, dinalaw ng Banal na Buddha si Anatha-

pindada at napuna ang katayuan ng kanyang tahanan. Tinawag niya ang asawa nito, si Sujata, at mahinahong kinausap ito:

“Sujata, pitong uri ang asawa. May asawang tulad ng isang mamamataytao. Marumi ang kanyang isip, hindi gumagalang sa asawa at matapos ay binibigay ang puso sa ibang lalaki.

“Mayroon namang asawa na parang isang magnanakaw. Hindi niya maunawaan ang pagpupunyagi ng kaniyang asawa at inaantala lamang ang kaniyang maluluhong hangarin. Winawaldas niya ang kita ng kanyang asawa upang magpasasa sa kanyang mga pagnansa at sa gayong paraan, ay nagnanakaw sa kaniyang asawa.

“May asawa namang animo ay panginoon. Pinanginibabawan ang kaniyang asawa, pinababayaang ang tahanan at pinagsasalitaan sila lagi ng masasakit na kataga.

“May asawa namang tulad ng isang ina. Inaaruga ang kanyang asawa na parang sariling anak, kinakalinga siya na parang kaniyang ina, at pinangangalagaan ang kanyang kita.

“May asawa ding parang kapatid ang asal. Tapat sa kaniyang asawa at pinagsisilbihan siya na tulad ng isang kapatid na may mababang loob at paggalang.

“May asawang maihahalintulad sa isang kaibigan. Sinisikap niyang pasiyahin ang kanyang asawa na tulad ng isang kaibigang kababalik lamang mula sa isang mahabang

paglalakbay. Siya ay mapagkumbaba, wasto ang asal at may pagpipitagan sa kaniya.

“Ang huling uri ay ang asawang parang isang katulong. Pinagsisilbihang puspusan at tapat ang asawa. Ginagalang siya, sinusunod ang kanyang mga utos, walang hangaring pansarili, walang masamang isinasaloob, walang pag-imbot at walang ibig kundi paligayahin ang kanyang asawa.”

Itinanong ng Banal na Buddha: “Sujata, aling uri ng asawa ka, at alin ang ibig mong tularan?”

Nang marinig ang mga salitang ito ng Banal na Buddha, nakaramdam siya ng hiya sa kaniyang nakaraang asal at sinabi niyang ibig niyang maging tulad ng huling uri, ang asawang maihahambing sa katulong. Binago niya ang kaniyang ugali at naging katulong ng kanyang asawa, at kapwa silang naghanap ng Kaliwanagan.

5. Si Amrapali ay isang mariwasa at tanyag na babaeng mang-aaliw sa Vaisali. Marami rin siyang mga alagang bata at magagandang mang-aaliw. Nagsangguni siya sa Banal na Buddha at humingi ng mabuting pangaral.

Ang sambit ng Banal na Buddha ay: “Amrapali, ang isip ng isang babae ay madaling magambala at maligaw. Sumusuko siya sa kaniyang mga pagnanasa at paninibugho nang higit sa isang lalaki.

“Samakatuwid, higit na mahirap para sa isang babae

ang sumunod sa Marangal na Landasin. Higit ang kahirapan para sa isang bata at kaakit-akit na babae. Kailangang humakbang ka patungo sa Marangal na Landasin upang masugpo mo ang kahalayan at tukso.

“Amrapali, dapat mong maalala na ang kabataan at kariktan ay hindi nananatili ngunit sinusundan ng sakit, katandaan at pagdurusa. Ang paghahangad ng kayamanan at pagmamahal ay ang labis na tumutukso sa babae, subalit, Amrapali, ang mga ito ay hindi ang mga walang-maliw na yaman. Ang Kaliwanagan lamang ang tanging yaman na may palagiang halaga. Ang lakas ng katawan ay sinusundan ng sakit, ang kabataan ay sumusuko sa katandaan, ang buhay ay humahantong sa kamatayan. May pagkakataong kailangang iwan ang minamahal upang lumipat sa isang kinapopootan; may minimithi tayo nang matagal na kailanpaman’y di matutupad. Ito ang batas ng buhay.

“Ang tanging bagay na nangangalaga at naghahatid sa atin ng walang-hanggang kapayapaan ay ang Kaliwanagan. Amrapali, dapat mong hanapin kaagad ang Kaliwanagan.”

Nakinig siya sa Buddha, at naging disipulo siya. Inialay niya ang kanyang magandang hardin sa Kapatiran.

6. Walang pagkakaiba ayon sa sekso sa landasin ng Kaliwanagan. Kung ang babae ay may taglay na isip upang makamit ang Kaliwanagan, siya ay magiging bayani ng Tunay na Daan.

Si Mallika, ang anak ng Haring Prasenajit at ng Reyna ng Haring Ayodhya, ay isang gayong bayani. Siya ay may dakilang pananampalataya sa aral ng Banal na Buddha at tumanggap sa harap Niya ng sumusunod na sampung panata:

“Panginoon ko, hanggang sa makamit ko ang Kaliwanagan hindi ko lalabagin ang mga banal na kautusan; hindi ako magiging palalo sa mga nakatatanda sa akin; hindi ako magagalit kaninuman.

“Hindi ako maninibugho sa iba o maiinggit sa kanilang ari-arian; hindi ako magiging maramot sa pag-iisip o sa aking ari-arian; sisikapin kong ipamahagi sa mahihirap ang ilang mga bagay na natatanggap ko at hindi ko magtitinggal para sa sarili.

“Magalang kong tatanggapin ang lahat ng tao, tutugunan ko ang kanilang pangangailangan at makikipag-usap sa kanila nang maganda. Isasaalang-alang ko ang kanilang mga kalagayan at hindi ang aking kapakanan at pipilitin kong paglingkuran sila nang walang kinikilingan.

“Kapag may nakikita akong nalulumbay, nakabilanggo o nagdurusa sa sakit o anumang suliranin, sisikapin kong paginhawahin at paligayahin sila sa pamamagitan ng pagpapaliwanag sa kanila ng mga dahilan at mga batas ng buhay.

“Kung ako ay makakakita ng mga taong nanghuhuli ng mga buhay na hayop at may ipinamamalas na kalupitan sa kanila, parurusahan ko sila kung kailangan

ang parusa, o tuturuan ko sila kung kailangan ang pagtuturo. Matapos ay itutuwid ko ang kanilang kamalian sa abot ng aking makakaya.

“Hindi ko lilimutang dinggin ang wastong aral, sapagkat batid kong kung magpapariwara ang isang tao sa wastong aral, siya ay biglang mawawalay sa katotohanang pansansinukob at hindi makararating sa Kaliwanagan.”

Pagkatapos nito ay nagsambit siya ng tatlong naisin upang iligtas ang mga maralita: “Una ay ibig kong gawing mapayapa ang lahat. Itong naising ito ang magiging ugat ng kabutihang magbubunga ng karunungan ng wastong aral, saan mang buhay ako naroroon.

“Pangalawa, kapag nakamtan ko na ang karunungan ng wastong aral, magtuturo ako nang walang humpay sa lahat ng tao.

“Pangatlo, pangangalagaan ko ang tunay na aral, kahit pa man ihandog ko ang aking sariling katawan, buhay o ari-arian.”

Ang tunay na kahulugan ng buhay ng pamilya ay ang pagkakataong ibinibigay nito tungo sa pagtutulungan ng mga mag-pamilya upang makaabot sa landas ng Kaliwanagan. Isang pangkaraniwang babae, kung siya ay may pag-iisip na hanapin ang Kaliwanagan, at maghahain ng mga panata at naising kapantay ng mga inialay ni Mallika, ay maaari ring maging isang dakilang disipulo ng Buddha tulad ni Mallika.

III SA PAGLILINGKOD

1. May pitong aral na nagsisilbing gabay sa ikauunlad ng isang bansa: Unang-una, ang taong bayan ay kailangang magpupulong lagi upang talakayin ang mga suliraning pampolitika at maghanda sa pagtatanggol ng bansa.

Pangalawa, ang sambayanan mula sa lahat ng uri ay kailangang magkaisa sa paghuhubog ng kanilang patakarang pambansa.

Pangatlo, dapat igo ang tao ang mga kinagisnang ugali at huwag silang baguhin nang walang sapat na katuwiran at dapat nilang tuparin ang mga alituntunin ng mga seremonya at panatilihin ang katarungan.

Ikaapat, kailangan nilang kilalanin ang mga pagka-kaiba ng sekso at katandaan, at pamalagiin ang karangalan ng mga angkan at ng mga komunidad.

Ikalima, kailangang maging tapat at magalang sila sa mga magulang, sa mga guro at sa mga nakatatanda.

Ikaanim, kailangang parangalan nila ang mga puntod ng kanilang mga ninuno at laging idaos bawat taon ang mga seremonyang nagpapaalala sa kanilang mga ninuno.

Ikapito, dapat nilang itaguyod ang moralidad ng lipunan, ipagkapuri ang mga mabubuting asal, pakinggan ang mga mabubuting guro at maghain ng mga handog sa kanila.

Kung ang isang bansa ay sumusunod sa mga aral na ito, tiyak na magiging sagana ito at igagalang ng ibang mga bansa.

2. Minsan ay may isang hari na bantog sa kanyang maayos na pamamahala ng kanyang kaharian. Dahil sa kanyang talino, siya ay tinaguriang Haring Dakilang Liwanag. Ipinaliwanag niya ang mga simulain ng kanyang pamahalaan sa mga sumusunod na kataga:

Ang pinakamabisang paraan ng hari sa pamumuno ng bansa ay ang pamumuno muna ng kaniyang sarili. Ang isang hari ay kailangang lapitan ang kaniyang mga sakop na may pusong mapagmahal at turuan at akayin sila tungo sa pananaig ng lahat ng karumihan sa kanilang mga isip. Ang kaligayahang natatamo mula sa mga wastong aral ay higit pang nalalampasan ang anumang kagalakang maibibigay ng mga bagay na materyal sa mundo. Samakatuwid, sa pag-aalay ng mabuting aral sa kanyang sambayanan ay magiging mapayapa ang kanilang mga kaluluwa at katawan.

Kapag ang mga mahihirap ay dumudulog sa kaniya ay dapat niyang buksan ang kamalig at pabayaang silang kumuha ng lahat nilang ibig kunin. Matapos ay gagamitin niya ang pagkakataong ito upang turuan sila ng banal na karunungan na magwawaksi ng kanilang kasakiman at kasamaan.

Ang bawat tao ay may ibang pananaw ng mga bagay ayon sa kalagayan ng kanyang kaisipan. Ang ilang tao ay nagagalak sa alindog ng lunsod na kanilang pinaninirahan; may iba namang itinuturing itong marumi at sira-sira. Lahat ng nakikita ay ayon sa kalagayan ng kanilang mga isip.

Yaong gumagalang sa mga mabuting aral ay nakakakita ng maririkit na mga kulay at tanglaw sa mga pangkaraniwang punong-kahoy at bato, samantalang ang isang gahamang hindi kayang lupigin ang kaniyang sariling isip ay bulag sa karangyaan kahit na ng isang ginintuang palasyo.

Lahat sa pang-araw-araw na buhay ng isang bansa ay ganyan. Ang isip ang pinanggagalingan ng lahat, kung kaya ang hari ay kailangang tulungan ang kanyang mga sakop na supilin ang kanilang mga isip.

3. Ang unang simulain ng mabisang pamahalaan ay tulad ng simulain ng Haring Dakilang Liwanag: bigyangabay ang tao upang sanayin ang kanilang mga isip.

Ang pagsasanay ng isip ay nangangahulugang kailangang hanapin ang Kaliwanagan. Dahil dito ay kailangang bigyan ng matalinong hari ng unang pansin ang aral ng Buddha.

Kung ang hari ay may pananampalataya sa Buddha, tapat sa kaniyang mga aral at nagbibigay-puri sa mga mabubuti at mapagmalasakit na mga tao, wala siyang kikilingang kaibigan o kaaway man at sasagana ang buong bansa.

Kung masagana ang bansa ay hindi na kinakailangang sumalakay pa ito ng ibang mga bansa at gumawa ng mga sandatang pansalakay.

Kapag ang taong bayan ay maligaya at matiwasay, ang pagkakaiba ng mga uri ay maglalaho, naitataguyod ang mabubuting gawain, dumadami ang mabubuting

katangian, at nagbibigay-galang ang mga tao sa isa't isa. Lahat ay bumubuti ang kabuhayan; ang panahon at klima ay nagiging katamtaman; lumiliwanag ng likas ang araw, buwan at mga tala; dumarating sa tamang panahon ang mga ulan at hangin; at napaparam ang mga sakunang likas.

4. Ang tungkulin ng hari ay ang pangalagaan ang kanyang sambayanan. Siya ang magulang nila at ipinag-sasanggalang niya sila sa pamamagitan ng kaniyang mga batas. Kailangang paunlarin niya ang taong bayan tulad ng mapagmahal na pagpapalaki ng magulang sa anak. Ang magulang ay pinapalitan ang basang lampin ng bata bago pa ito umiyak. Gayundin, ang hari ay dapat pawiin ang pagdurusa at magbigay ng kaginhawahan bago dumaing ang mga tao. Ang kaniyang pamumuno ay hindi magiging mabisa hangga't hindi mapayapa ang kanyang mga sakop. Sila ang yaman ng bansa.

Kung kaya ang isang matalinong hari ay laging iniisip ang taong bayan at ni minsan ay hindi sila nalilimutan. Nawawatas niya ang kanilang paghihirap at gumagawa ng paraana tungo sa kanilang kasaganahan. Upang mamuno nang matalino, ang hari ay dapat maalam sa lahat ng bagay — tungkol sa patubig, sa tagtuyot, sa bagyo at sa ulan; dapat siyang maging dalubhasa sa mga pananim, sa mga pamamaraan upang makatiyak ng mabuting ani, ang kaginhawahan gayundin ang dalamhati ng mga tao. Upang maging wasto ang kaniyang paggantimpala, pagparusa at pagpuri, kailangang lubos niyang nalalaman ang mga

pagkukulang ng mga masasamang tao at ang mga kabutihan ng mga mabubuting tao.

Ang isang matalinong pinuno ay nagbibigay sa kaniyang mga mamamayan kung sila ay nangangailangan at naniningil kapag sila ay nakaaangat na sa buhay. Kailangang maingat niyang susuriin kung kailangang mangingilak ng buwis at kailangang hangga't maaari ay magaan ang mga buwis na kaniyang ipapataw, upang sumang-ayon sa kaniya ang mga mamamayan.

Ang isang matalinong hari ay kailangan ding gamitin ang kaniyang kapangyarihan at karangalan upang pangalagaan ang kaniyang taguriang isang hari.

5. Ang Hari ng Katotohanan ay ang Hari ng mga hari. Ang kaniyang angkang pinagmulan ay ang pinakabusilak at pinakamatayog. Hindi lamang niya pinamumunuan ang apat na bahagi ng daigdig, ngunit siya din ang Panginoon ng Katalinuhan at Tagapagtanggol ng lahat nang Banal na Aral.

Kahit saan man siya maparoon, tumitigil ang hidwaan at naglalaho ang pulaan. Siya ay nakapangyayari nang makatarungan sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Katotohanan, at nagdadala siya ng kapayapaan sa lahat sa pamamagitan ng pagpuksa ng lahat nang masama.

Ang Hari ng Katotohanan ay hindi kailanman pumapatay o nagnanakaw o gumagawa ng kahalayan. Hindi siya nandadaya o nagsasamantala o nagsisinungaling o mapagparaya sa salita. Walang anumang kasakiman, galit o kahangalan sa kaniyang pag-iisip. Iwinawaksi niya

ang sampung mga kasamaang ito at ipinapalit niya ang sampung kabaitan.

Sapagkat ang kaniyang pamumuno ay batay sa Katotohanan, siya ay hindi maaaring malupig. Saan man maghari ang Katotohanan ay mapaparam ang dahas at poot. Walang pagtatalo sa kaniyang mga mamamayan at sila ay mabubuhay nang mapayapa at ligtas sa panganib. Dahil lamang sa kaniyang pamumuno ay maaliwalas at maligaya na ang kaharian. Dahil dito ay tinatawag siyang Hari ng Katotohanan.

Sapagkat ang Hari ng Katotohanan ay ang Hari ng mga Hari, lahat ng mga ibang pinuno ay ipinagbubunyi ang kaniyang dakilang pangalan at ginagawang huwaran ang kaniyang pamumuno.

Kung kaya ang Hari ng Katotohanan ang pinakamataas sa lahat ng hari, at sa kanilang pagtutulad sa kaniyang makatarungang halimbawa, ang mga ibang hari ay nagdudulot ng kaligtasan sa kanilang mga mamamayan at tumutupad ng kanilang mga tungkulin ayon sa Dharma o Dakilang Kawastuan.

6. Ang isang matalinong pinuno ay sinasangkapan ang kaniyang mga pasiya ng pagmamalasakit. Pinag-aaralan niya ang bawat bagay na idinudulog sa kaniya ng malinaw na katalinuhan at matapos ay nagpapasiya siya ayon sa limang mga simulain.

Ang limang simulain ay: Una, sinusuri niya ang katotohanan ng mga katunayang inilalahad sa kaniya.

Pangalawa, tinitiyak niyang ang kaso ay napapasaila-

lim ng kaniyang nasasaklaw. May bisa ang kaniyang kapasiyahan kapag ito ay batay sa kaniyang autoridad. Subalit kung ito ay labas sa kaniyang autoridad, magiging sanhi lamang ito ng mga suliranin. Kailangang hintayin niya muna ang nararapat na mga kalagayan.

Ikatlo, kailangan maging makatarungan ang kaniyang hatol. Dapat niyang isaalang-alang ang panig nang pinaparatang. Kung malinaw sa kaniya na ang paratang ay di-batay sa masamang pakay, kailangan niyang ipawalang-sala ito.

Ikaapat, kailangan niyang iwasan ang karahasan sa kaniyang paghahatol at haluan ito ng awa. Kailangan niyang magbigay ng karampatang parusa ngunit hindi lalampas sa nararapat. Ang isang mabuting pinuno ay mangangaral ng kabutihan sa kriminal at tulungan siyang magkapanahon upang pagmuni-munihin ang kaniyang mga pagkakamali.

Ikalima, kailangan siyang magpasiya nang may pakikiramay at walang pag-iimbot. Ang dapat sumpain ay ang kasalanan at hindi ang may-sala. Ang kaniyang hatol ay kailangang puno ng pagmamalasakit at isang pagkakataon upang mawatas ng kriminal ang kaniyang pagkukulang.

7. Kapag ang isang ministro ng estado ay pabaya sa kaniyang mga tungkulin, gumagawa para sa kaniyang sariling kapakanan o tumatanggap ng suhol, mabilis na mabubulok ang moralidad ng mga mamamayan. Mandaraya sa isa't isa ang mga tao, sasalakayin ng malakas ang

mahina, sasamantalain ng mga mariwasa ang mahihirap, at walang magiging katarungan para kaninuman. Ang kaimbihan ang maghahari at dadami ang mga suliranin.

Sa ganitong mga pangyayari, ang mga mabubuting ministro ay lilisan, ang mga matatalinong tao ay mananatiling tahimik upang maiwasan ang sigalot, at ang maiiwan sa pamahalaan ay ang mga manlalangis. Gagamitin nila ang kanilang mga kapangyarihan upang magpayaman at hindi aalintalain ang kahirapan ng sambayanan.

Sa ganitong kalagayan ay hihina ang kapangyarihan ng pamahalaan at mawawalan ng saysay ang mga patakarang makatarungan.

Ang mga buktot na mga opisyal ay mga magnanakaw ng kaligayahan ng mga tao. Masahol pa nga sila sa magnanakaw sapagkat dinadaya nila kapwa ang hari at ang sambayanan at sila ang ugat ng kapahamakan ng bansa. Kailangang tanggalin sa panunungkulan at parusahan ng hari ang gayong mga ministro.

Subalit kahit na sa isang bayang pinamumunuan ng isang mabuting hari at ng mga makatarungang batas, may isa pang uri ng kataksilan. May mga anak na nabibihag sa labis na pagmamahal ng kanilang asawa at sariling mga anak at itinatakwil ang kanilang mga magulang na siyang nag-aruga sa kanila sa mahabang panahon. Pinapabayaan ang kanilang mga magulang, ninanakawan sila at pinawawalang-halaga ang kanilang mga aral. Ang ganyang uri ng mga anak ay maihahalintulad sa pinakamasasamang mga tao.

Bakit? Sapagkat tumiwalag sila sa kanilang mga magulang na ang walang-maliw na pagmamahal sa kanila ay dakila — isang pagmamahal na hindi maaaring bayaran kahit na igalang at pagsilbihan pa sila nang buong buhay ng kanilang mga anak. Yaong mga taksil sa kanilang mga pinuno at mga magulang ay dapat bigyan ng parusang dapat sa pinakamasamang kriminal.

May isa pang uri ng kataksilan sa isang bayang pinamumunuan ng isang mabuting hari at ng mga makatarungang batas. May mga taong lubos na nalilimutan ang tatlong dakilang yaman: ang Buddha, ang Dharma o ang kawastuan at ang Samgha o ang Samahan ng mga Monghe. Ang mga taksil na nakalilimot ng mga dakilang yamang ito ay sumisira ng mga sagradong pook ng bayan, sinusunog ang mga banal na kasulatan, inaalipin ang mga guro ng kabutihan, at nilalabag ang mga banal na aral ng Buddha. Sila ang mga pinakamasasamang kriminal.

Bakit? Sapagkat binibuwag nila ang pananam-palatayang ispiritwal ng kanilang bansa, na siyang saligan ng bayan at pinagbubuhatan ng mga kabutihan nito. Ang mga taong sumusunog sa pananampalataya ng iba ay siyang humuhukay ng kanilang sariling mga libingan.

Magaan ang ibang mga kasalanan kung ihahambing sa mga kataksilang ito. Ang gayong uri ng mga kriminal ay kailangang mapatawan ng mabigat na parusa.

8. Kung magka-minsan ay may sabwatan laban sa isang mabuting hari kahit na siya ay namumuno ayon sa

mabuting aral, o kaya ay may mga kaaway na banyagang lumulusob sa bansa. Kapag sila ay naharap sa ganitong mga suliranin, ang hari ay kailangang gumawa ng tatlong pasiya.

Ang kaniyang mga pagpipiliang pasiya ay: “Una, ang mga pagsasapakatan o mga banyagang kaaway na ito ay panganib sa kaayusan at kapakanan ng aming bansa, kaya kailangang gumamit ako ng sandatahang lakas upang maipagtanggol ko ang mga tao at aming bansa.

“Pangalawa, pagsisikapan kong sugpuin ang kanilang pakana nang hindi gagamit ng sandata.

“Pangatlo, sisikapin kong bihagin sila nang buhay, iwasan ang pagkitil ng buhay, at alisan sila ng sandata.”

Magiging mabisa at maayos ang mga pangyayari kapag isinagawa ng hari ang tatlong pasiyang ito matapos siyang nagtatag na mga himpilan at nagbigay ng mga tagubilin sa kaniyang mga tauhan.

Kapag ginawa niya ang ganitong mga hakbang, ang buong bayan at ang mga kawal nito ay mabubuhayan ng loob dahil sa katalinuhan at dangal ng hari at patuloy na hahangaan ang kaniyang katatagan at bikas. Kapag kaniyang tinawag sa digmaan ang kaniyang mga kawal ay mauunawaan nilang lubos ang dahilan at kalikasan ng pakikidigma. Sila ay lalaban na may buong tapang at katapatan, at kipkip sa kaniyang kalooban ang pagnanais na parangalan ang kapangyarihan at katalinuhan ng kanilang hari. Ang gayong digmaan ay magdadala hindi lamang ng tagumpay kundi rin ang kabutihan sa bansa.

IKATLONG KABANATA

PAGTATATAG NG LUPAIN NG BUDDHA

I

ANG PAGKAKASUNDO NG KAPATIRAN

1. Ating isipin ang isang desyerto sa gitna ng karimlan at ang mga nabubuhay roon ay parang mga bulag na aaligid-ligid doon.

Natural na sila ay matakot at sa kanilang di-pagkilala sa isa't isa sa nakalulunod na karimlan ay mangingibabaw ang kalituhan at kalungkutan. Ito ay tunay na isang nakakaawang pangitain.

Paano kaya kung biglang lumitaw ang isang mananakop na may dalang isang tanglaw na nagbigay-liwanag sa buong kapaligiran?

Ang mga nilalang sa karimlan ay biglaang makaranas ng kaginhawahan. Makikilala na nila ang isa't isa at magiging masaya ang kanilang pagsasamahan.

Maihahalintulad sa desyertong ito na nababalot sa karimlan ay ang daigdig ng tao na napapaloob sa karimlan ng kamangmangan. Takot at malubay na nagpapalabuy-laboy yaong hindi pa natatanggap ng katalinuhan ang kanilang mga kaisipan. Isinilang sila at namamatay silang

nag-iisa. Hindi nila makasundo ang kanilang mga kapwa at palagian na lamang silang nag-aalala at nawawalan ng pag-asa.

Ang mananakop na may dalang tanglaw ay ang Buddha na nagkatawangtao. Ang kaniyang talino at pagmamalasakit ay nagbibigay-liwanag sa mundo.

Sa sinag ng ilaw na ito ay natutuklasan ng tao ang kaniyang sarili at sumisigla sa kaniyang pakikipagsundo at pakikipag-isa sa kapwa.

Libu-libong tao man ang naninirahan sa isang komunidad ngunit walang tunay na pakikipagkapwa hanggat hindi nila nakikilala ang kalooban ng isa't isa at wala silang pagmamalasakit sa bawa't isa.

Ang tunay na komunidad ay may pananampalataya at talinong nagbibigay liwanag dito. Ito ay isang pook na may pagkakaunawaan, pagtitiwala at pagkakasundo ang mga tao sa isa't isa.

Sa katunayan, ang pagkakasundo ay ang buhay at tunay na layunin ng isang busilak na komunidad o samahan.

2. Tatlong uri ang mga kapisanan. Ang una ay yaong ang pinagbabatayan ay ang kapangyarihan, kayamanan o autoridad ng dakilang mga pinuno.

Pangalawa, may mga kapisanang binuo para sa kapakanan ng mga kasapi nito at nagpapatuloy habang ang pangangailangan ng mga kasapi ay napapangatawanan nito at hindi nagkakagalit ang mga kasapi.

Pangatlo, mayroon namang itinatag batay sa mabuting aral at binibigyan-buhay ng pagkakasundo.

Malinaw na ang huling uri ng kapisanan ang tunay na samahan, sapagkat ang mga kasapi nito ay nagkakaisa ang diwa. Ang mabuting aral ang pinagkukunan ng pagkakaisa at lahat ng mabuting pagbubungahan nito. Magiging magkakasundo at mapayapa ang mga kasapi ng ganitong uri ng kapisanan.

Ang Kaliwanagan ay parang ulan na bumubuhos sa isang bundok at naiipon sa mga sapa na dumadaloy naman sa mga batis at mga ilog, at matapos ay aagos sa karagatan.

Ang ulan ng banal na aral ay bumubuhos sa lahat ng tao, anuman ang kanilang kalagayan o katayuan sa buhay. Yaong mga tumatanggap ng banal na aral ay naiipon sa maliliit na pangkat na lumalaki at nagiging kapisanan. Lalago ang nananampalataya upang maging mga komunidad at pagkatapos ay sila ay dadakilain sa Karagatan ng Kaliwanagan.

Ang mga kaisipan ng mga piling taong ito ay naghahalo tulad ng gatas at tubig at likas na nabubuo sa isang matiwasay na Kapatiran.

Samakatuwid, ang pag-unawa sa tunay na dakilang aral ay napakahalaga sa isang maayos na kapisanan. Tulad nga ng nasabi na natin, ito ang tanglaw na nagdudulot ng pagkakasunduan at pagkakaunawaan ng mga tao sa lipunan at nagpapakinis ng mga kagaspangan ng kanilang kaisipan.

Ang kapisanang binuo batay sa dakilang aral ng Buddha ay tunay na matatawag na Kapatiran.

Kailangang angkop ang pagtupad nila ng mga aral at ang pagsanay nila ng kanilang mga isip. Masasabing ang Kapatiran ng Buddha ay binubuo ng lahat ng tao, subalit sa katotohanan, ang mga kasapi ng Kapatirang ito ay yaon lamang na nagkakaisa sa pananampalataya.

3. Ang Kapatiran ng Buddha ay may dalawang uri ng kasapi: yaong nagtuturo sa pambalana, at yaong tumutustos sa mga guro sa pamamagitan ng pagbigay ng pagkain at damit. Magkasama ang dalawang uring ito sa pagpapalaganap at pagpapalawak ng dakilang aral.

Upang maging buo ang Kapatiran, kailangang lubos na nagkakasundo ang mga kasapi. Nagtuturo sa mga kasapi ang mga guro, at nagbibigay-galang naman sa mga guro ang mga kasapi. Sa ganitong pakikipag-ugnayan ay nananatili ang katiwasayan sa Kapatiran.

Ang mga kasapi ng Kapatiran ng Buddha ay dapat magmahalan at magmalasakit sa isa't isa. Kailangang

buong-puso ang kanilang pakikiisang-diwa at pakiki-dahop-palad sa mga ibang kasapi.

4. May anim na bagay na magbibigay ng katiwasayan sa Kapatiran: Una, katapatan sa pananalita; pangalawa, katapatan at kabutihan sa gawa; ikatlo, katapatan at pagmamalasakit ng kalooban; ikaapat, pantay-pantay na pamamahagi ng panlahatang ari-arian; ikalima, pagsusunod sa mga dalisay na kautusan; at ikaanim, pagkaka-roon ng lahat ng wastong pananaw.

Sa lahat ng mga bagay na ito ay ang ikaanim o ang wastong pananaw ang pinakaubod at ang mga naunang lima naman ang balutan nito.

Dalawang pangkat ng pitong kautusan ang dapat sundin upang ang Kapatiran ay maging matagumpay. Ang unang pangkat ng alituntunin ay:

(1) Sila ay dapat madalas magtipon-tipon upang pakinggan at talakayin ang mga dakilang aral.

(2) Sila ay dapat makihalubilo at magbigay-pitagan sa isa't-isa.

(3) Lahat at dapat igo ang dakilang aral at ang mga alituntunin, at hindi dapat baguhin ang mga ito.

(4) Ang mga matatanda at batang mga kasapi ay kailangang paunlakan ang isa't-isa.

(5) Ang katapatan at kagandahang loob ay kailangang katangian ng kanilang kalooban.

(6) Kailangang padalisayin nila ang kanilang mga kaisipan sa isang tahimik na pook. Ang pook na ito ay dapat ialok muna nila sa ibang tao bago sila manatili rito.

(7) Dapat nilang mahalin ang lahat ng tao, magpakita ng magandang loob sa mga panauhin at kalamayin ang loob ng maysakit. Ang Kapatiran na sumusunod sa mga alituntunin ito ay hindi kailanman lulubog.

Ang pangalawang pangkat ng mga alituntunin ay tumutukoy sa bawat isang kasapi. Dapat nilang: (1) Panatilihin ang wagas na kalooban at huwag humiling ng labis na maraming bagay. (2) Panatilihin ang kapurihan at iwaksi ang kasakiman. (3) Maging mapagbigay at huwag makipagtalos. (4) Maging tahimik at huwag maging matabil ang dila. (5) Sumunod sa mga alituntunin at huwag maging palalo. (6) Mamalagi ang pantay na kaisipan at hindi sumunod sa iba't-ibang aral. (7) Maging matipid at mapagkumbaba sa pamumuhay.

Kapag sinunod ng mga kasapi ang mga alituntunin nito ay magiging matagumpay at di lulubog kailanman ang Kapatiran.

5. Tulad nga ng sinabi kanina, ang Kapatiran ay dapat pamalagiin ang pagkakasundo bilang ubod nito; ang samahang walang pagkakasundo ay hindi maaaring

tawagin isang Kapatiran. Ang bawat kasapi ay dapat ingatang hindi siya ang sanhi ng alitan. Kung may alitang dumarating ay dapat puksain kaagad habang maaga, kung hindi ay mabubuwig ang anumang samahan.

Ang bahid ng dugo ay hindi maaaring burahin ng dagdag ng dugo; ang hidwaan ay hindi maaaring burahin ng higit pang hidwaan. Ito ay napupuksa lamang kung lilimutin nang lubusan.

6. Minsan ay may isang hari na ang pangalan ay Sakuna. Ang kaniyang bayan ay nilupig ng isang karatigkaharian. Ang hari roon ay nangangalang Brahmadata sa siya ay mahilig makidigma sa ibang mga hari. Si Haring Sakuna, matapos magtago kasama ang kaniyang asawa at anak na lalaki ay nabihag, subalit pinalad ang prinsipeng makatakas.

Ang prinsipeng ay gumawa ng lahat ng paraan upang iligtas ang kaniyang ama ngunit siya ay nabigo. Sa araw ng pagbitay ng kaniyang ama, ang prinsipeng ay nagtungo sa pook ng bitayan na nakabalatkayo. Wala siyang magawa kundi masaksihan ang kamatayan ng kaniyang sawimpalad na ama.

Napansin ng ama ang kaniyang anak at sinabihan ito; “Huwag ka nang maghanap ng matagal; huwag ka nang kumilos ng marahas; ang masamang loob ay mapupuksa lamang kung lilimutin ito.”

Gayunpaman, naghanap pa rin ang prinsipeng paraan upang makapaghiganti. Pagkaraan ng mahabang

panahon, siya ay naatasang maging isang katulong sa palasyo ng malupit na Haring Brahmadata. Napalapit siya sa hari.

Isang araw nang nangangaso ang hari, ang prinsipe ay nakakita ng pagkakataon upang makapaghiganti. Dinala ng prinsipe ang kaniyang amo sa isang liblib na pook. Ang pagod na hari ay nakatulog sa kandungan ng kaniyang pinagkakatiwalaang prinsipe.

Inilabas ng prinsipe ang kaniyang patalim. Nang iniakma ito sa leeg ng hari, siya ay nag-atubili. Dahil ang mga salita ng kanyang ama nang bago bitayin ito ay nanumbalik sa kanyang budhi ay hindi niya magawang paslangin ang hari. Nagising ang hari at sinabi sa prinsipe na napangarap niyang ang anak ng Haring Sakuna ay tinangka siyang patayin.

Ang prinsipe na hawak pa rin ang punyal ay biglang sinakal ang hari. Inilahad niyang siya ay ang anak ni Haring Sakuna, at dumating na ang pagkakataon upang ipaghiganti ang kaniyang ama. Subalit hindi niya magawa ito at ibinagsak niya ang kanyang balaraw, kasabay ng pagluhod niya sa harap ng hari.

Nang marinig ng hari ang salaysay ng prinsipe at ang mga huling salita ng ama nito, siya ay lubhang humanga at humingi ng patawad sa prinsipe. Sa kalaunan ay sinauli niya sa prinsipe ang dati nitong kaharian at ang dalawang bansa ay naging magkaibigan sa loob ng mahabang panahon.

Ang mga salita ng naghihingalong Haring Sakuna, “Huwag maghanap ang matagal,” ay nangangahulugang hindi dapat panatilihin ang masamang damdamin. Ang pangungusap na “Huwag kumilos ng marahas” ay nangangahulugang hindi dapat putuling bigla ang pagkakabit.

Ang masamang loob ay hindi mawawala sa pamamagitan ng higit pang pagdaramdam. Nawawala lamang ito kapag ito ay lilimutin.

Sapagkat ang samahan ng isang Kapatiran ay batay sa pagkakasundo sa ilalim ng wastong aral, kailangang mawatas ng bawat kasapi ang halaga ng kuwentong ito.

Hindi lamang ang mga kasapi ng Kapatiran kundi ang lahat ng tao ang dapat magpahalaga at magsagawa ng ganitong kalooban sa kanilang araw-araw na pamumuhay.

II

ANG LUPAIN NG BUDDHA

1. Tulad nga ng napaliwanag na, ang Kapatiran ay hindi dapat limutin ang tungkulin nitong ikalat ang Aral ng Buddha at ang pamumuhay ng matiwasay. Kapag natupad ito, ang Kapatiran ay lalago ng husto at lalaganap ang dakilang aral.

Higit na maraming tao ang maghahanap ng Kaliwanagan at ang masasamang puwersa ng kasakiman, poot at kahangalan na pinamumunuan ng demonyo ng kamangmangan at kahalayan ay mapipilitang lumisan. Maghahari ang katalinuhan, liwanag, pananampalataya at

kaligayahan.

Ang kapangyarihan ng demonyo ay batbat ng kasakiman, karimlan, pagtutunggali, alitan, mga balaraw at pagdanak ng dugo. Ito ay napupuno ng paninibugho, baluktot na kaisipan, galit, pandaraya, paglalangis, pagkukunwari, paglilihim at pagsasamantala.

Kailangang ang liwanag ng katalinuhan ay manuot sa masamang kapangyarihan. Kapag naulanan ito ng pagmamalasakit ay nag-uugat ang pananampalataya at ang bulaklak ng kaligayahan ay magdudulot ng kabanguhan. Ang dating pinamumunuan ng demonyo ay magiging isang Dalisay na Lupain ng Buddha.

At kung ang banayad na simoy ng hangin at ang pamumulaklak ng mga sanga ay nagbabadya ng pagdating ng tagsibol, dinadalaw rin ng kasiglahan ang mga damo, punongkahoy, kabundukan, ilog, at iba pang mga likas na bagay kapag ang isang tao ay nagkamit ng Kaliwanagan.

Tuwing ang isip ng isang tao ay nagiging dalisay, ang kaniyang kapaligiran ay nagiging dalisay rin.

2. Sa isang lupain na pinangingibabawan ng tunay na aral, ang lahat na naninirahan doon ay may dalisay at mapayapang isip. Tunay na ang mapagmalasakit na pagmamahal ng Buddha ay walang humpay na nagbibigay-pakinabang sa lahat ng tao. Ang kaniyang makinang na diwa ay nagpapalayas sa lahat ng kasamaan at karumhan sa isip ng tao.

Ang malinis na isip ay biglang nagkakaroon ng kalaliman, nagiging kapantay ng Marangal na Landasin. Ito ay nagiging isang isip na nagbibigay ng buong buong pagmamahal, tumutupad sa mga kautusan; isang isip na matiisin, masigasig, mapayapa, matalino at mapagmala-sakit, at pumapatnubay sa tao tungo sa Kaliwanagan sa pamamagitan ng marami at mabisang mga paraan. Sa ganitong uri ng isip itinatayo ang Lupain ng Buddha.

Ang tirahan ng isang mag-asawa at ang kanilang mga anak ay nagiging isang tunay na tahanan kapag pinamamahayan ng diwa ng Buddha. Ang isang bansa na nahahati dahil sa pagkakaiba ng mayaman at mahirap ay maaari ring mabago kung may samahang batay sa diwang nagkakaisa.

Ang isang palasyong ginto na may bahid ng dugo ay hindi maaaring pamahayan ng Buddha. Ngunit ang isang kubo na pinapasukan ng sinag ng buwan ay maaaring maging tahanan ng Buddha kung ang isip ng may-ari ay dalisay.

Kapag ang lupain ng Buddha ay itinatag sa dalisay na isip ng isang tao, ang isip na yaon ay umaakit sa ibang kapwa ng dalisay na isip at lumilikha ng samahan ng isang Kapatiran. Ang pananampalataya sa Buddha ay kumakalat mula sa isang tao tungo sa mag-anak, mula sa mag-anak tungo sa nayon, mula sa nayon tungo sa bayan, sa siyudad at sa bansa at sa katapusan ay hahantong sa buong mundo.

Ang masigasig at tapat na pagpapalaganap ng aral ng Dharma ay ang siyang nagtatatag ng Lupain ng Buddha.

3. Kung tatanawin sa isang panig, ang daigdig ay para bagang pinaghaharian ng demonyo sapagkat punong-puno ito ng kasakiman, pagmamalabis at karahasan. Ngunit kapag ang tao ay naniniwala sa Kaliwanagan ng Buddha, magiging gatas ang dugo at ang kasakiman ay mapapalitan ng pagmamalasaakit. Ang lupain ng demonyo ay magiging Lupaing Dalisay ng Buddha.

Parang hindi kapani-paniwalang mapapatuyo ang karagatan sa loob ng isang iglap. Ngunit ang pagsusumikap na magawa ito kahit na kinakailangang dumaan pa sa napakaraming buhay ay katangian ng isang isip na magkakamit ng Kaliwanagan ng Buddha.

Ang Buddha ay naghihintay sa kabilang dalampasigan. Siya ay nasa kaniyang daigdig ng Kaliwanagan na kung saan ay walang kasakiman, poot, kamangmangan, pagdurusa at kahirapan. Doon ay namamalagi lamang ang ilaw ng katalinuhan at ulan ng pagmamalasaakit.

Yaon ay isang Lupain ng Kapayapaan, isang Kanlungan ng mga mahihirap at nagdadalamhati; isang pahingahan ng mga taong walang tigil sa pagpapalaganap ng dakilang aral ng Dharma.

Sa Lupaing Dalisay na ito, walang hangganan ang Liwanag at walang katapusan ang Buhay. Ang makarating sa kaluwalhatiang ito ay hindi na muling magbabalik sa mapagkunwaring daigdig.

Sa katunayan, itong Lupaing Dalisay na kung saan ang hangin ay pinababango ng mga bulaklak ng katalinuhan at ang mga ibon ay umaawit ng himig ng banal na Dharma ay siyang huling hantungan ng buong sangkatauhan.

4. Hindi sapagkat ang Lupaing Dalisay ay isang pook ng pahingahan ay inilalaan ito para sa mga tamad. Sa halip, ang mga mababango nitong halaman ay para roon sa mga nangangailangan ng bagong kasiglahan upang mapatuloy nila ang misyon ng Buddha tungo sa Kaliwanagan.

Ang misyon ng Buddha ay walang hangganan. Habang ang tao at ang ibang nilalang ay nabubuhay at habang ang mararamot at nabahirang kaisipan ay lumilikha ng kanilang sariling daigdig ay walang katapusan ang ganitong tungkulin.

Ang mga anak ng Buddha na tumawid na patungo sa dalampasigan ng Lupaing Dalisay sa pamamagitan ng matayog na kapangyarihan ni Amida, ay magnanais na bumalik sa lumang lupaing kanilang pinaggalingan. Sa kanilang pagbabalik doon ay makikilahok sila sa misyon ng Buddha.

Ang apoy ng isang maliit na kandila ay nagsisindi sa mga ibang kandila. Gayundin ang liwanag ng mapagmalasakit na diwa ng Buddha ay sunod-sunod na kakalat sa iba't ibang kaisipan nang walang patid.

Ang mga anak ng Buddha na nasasaloob ang mapagmalasakit na diwa niya ay isasagawa ang kaniyang

tungkuling mapatotoo ang Kaliwanagan at kadalisan, at iaabot ang misyong ito sa bawat susunod na salinlahi upang parangalan nang walang hanggan ang Lupaing Dalisay ng Buddha.

III

YAONG NAGKAMIT NG KALUWALHATIAN SA LUPAIN NG BUDDHA

1. Si Syamavati, ang asawa ng Haring Udayana, ay lubhang tapat sa Buddha.

Sa kaniyang pagbabalik ay inuulit niya sa Reyna ang mga itinuro ng Banal na Buddha. Sa ganitong paraan ay lumalim ang talino at pananampalataya ng Reyna.

Ang pangalawang asawa ng hari ay nanibugho kay Syamavati at hinangad na ito ay mamatay. Siniraan niya ang reyna sa hari hanggang ang hari ay naniwala at tinangkang paslangin ang kanyang asawa.

Siya ay nakatira sa kaloob-loobang bahagi ng palaro at hindi lumalabas ngunit may isang kuba siyang katulong na lumalabas at nakikinig sa pagtuturo ng Buddha. Ang katulong na ito ay may magaling na pagsasaulo.

Ang Reyna Syamavati ay mapayapang tumindig sa harap ng hari, at nabagabag ang kalooban nito, at di nakuhang patayin ang reyna. Nang magbalik siya sa sariling kalooban, humingi siya ng kapatawaran kay Syamavati dahil sa hindi niya pagtiwala sa kanyang Reyna.

Lalong nanibugho ang pangalawang asawa. Siya ay nag-utos ng masasamang tao upang sunugin ang pinamamahayan ng reyna habang wala ang hari. Matiwasay na tinanggap ng reyna ang pangyayari at siya ay walang takot na pumanaw ayon sa diwang kanyang natutunan mula sa Banal na Buddha. Ang kubang si Uttara ay tinupok din ng apoy na kasama niya.

Sa maraming babaeng disipulo ng Buddha, ang dalawang higit na pinarangalan ay ang Reyna Syamavati na may diwang mapagmalasakit at ang kanyang kubang kasama na tinaguriang ang matalinong Uttara.

2. Si Prinsipe Mahanama, ng angkang Shakya at isang pinsan ng Buddha, ay nagkaroon ng taimtim na pananampalataya sa dakilang aral ng Buddha at siya ay naging isa sa mga tapat niyang disipulo.

Nang panahong iyon ay nilupig ang angkang Shakya ng isang malupit na hari na nagngangalang Virudaka ng Kosala. Si Prinsipe Mahanama ay dumulog sa hari at hiningi ang awa nito para sa kanyang mga mamamayan, ngunit hindi siya pinakinggan. Matapos ay iminungkahi niya na dapat pabayaang haring tumakas ang ilan mang bihag na makakatakbo habang ang prinsipe ay nakalubog sa isang lawa.

Pumayag ang hari sa pag-aakalang maiksi lamang ang panahon na ang prinsipe ay makatatagal sa tubig.

Binuksan ang pintuan ng palasyo nang tumalon si Mahanama sa tubig. Ang mga tao ay nagsipagtakbuhan. Ngunit si Mahanama ay hindi na umahon sapagkat inialay niya ang buhay niya sa kanyang sambayanan. Habang nasa ilalim siya ng tubig ay itinali niya ang kanyang buhok sa ugat ng isang punongkahoy.

3. Si Utpalavarna ay isang tanyag na mongha na ang talino ay maihahalintulad kay Maudgalyayana, isang dakilang disipulo ng Buddha. Siya ang tunay na mongha ng lahat ng mongha. Siya ang pinuno nila at lagi niyang tinuturuan sila.

Si Devadatta ay isang masama at malupit na tao. Nilason niya ang isip ng Haring Ajatasatru at hinikayat siya na tumiwalag sa aral ng Buddha. Ngunit hindi nalaunan ay nagsisi ang hari at nakipagsira sa kanyang pakikipagkaibigan kay Devadatta. Pinasiya niyang maging isang disipulo ng Buddha.

Minsan ay tinangka ni Devadatta na makita ang hari ngunit siya ay nabigo. Nagalit siya ng makita niya si Utpalavarna na lumalabas, at sinaktan ang mongha.

Bumalik ang sugatang mongha sa kumbento na namimilipit sa sakit. Aniya sa mga ibang monghang tumulong sa kanya: “Mga kapatid kong babae, hindi natin batid ang kahihinatnan ng buhay ng tao. Lahat ay nagbabago at walang tiyak na kalikasan. Ang daigdig

lamang ng Kaliwanagan ang maaliwalas at mapayapa. Kailangang ipagpatuloy ninyo ang inyong pagsasanay. Matapos ay tahimik siyang sumakabilang-buhay.

4. Si Angulimalya, na dati ay isang kilabot na tulisang pumatay ng maraming tao, ay tinubos sa kasamaan ng Dakilang Buddha, at siya ay sumanib sa Kapatiran.

Isang araw ay nanghingi ng limos sa kabayanan at nagtiis ng labis na paghihirap at pagpapakasakit na bunga ng kaniyang mga nakaraang mga gawang masama.

Namukhaan siya ng mga taga-nayon at siya ay pinagtulong-tulungan. Bumalik siya sa Dakilang Buddha na duguan. Bumagsak siya sa paanan niya at nagpasalamat na nabigyan siya ng pagkakataong upang magdusa dahil sa kaniyang mga nagawang kasalanan.

Aniya, “O, Dakilang Buddha, ang aking unang pangalan ay “Di-mapinsala,” ngunit dahil sa aking kawalan ng wastong malay ay maraming buhay ang aking kinitil. Sapagkat ang bawat taong inagawan ko ng buhay ay kinukunan ko ng isang daliri, ako ay binansagang Angulimalya, ang nagtitipon ng mga daliri.

“Ngunit dahil sa inyong pagmamalasakit ay narating ko ang katalinuhan at naging tapat ako sa tatlong yaman ng Buddha, Dharma at Samgha. Kapag sumasakay ang isang tao sa kabayo o baka, siya ay gumagamit ng latigo o lubid. Ngunit kayo, O Dakilang Buddha, ang nagpaamo at

nagpadalisay ng aking isip nang hindi gumamit ng anumang latigo o lubid o kawit.

“Dakilang Buddha, ang aking dinanas ngayon na hirap ay kapantay lamang ng nararapat na kaparusahan sa aking mga kasalanan. Hindi ko ibig mabuhay at hindi ko ring ibig mamatay. Hihintayin ko na lamang na dumating ang aking panahon.”

5. Si Maudgalyayana, kasama ng kagalang-galang na Sariputra, ay ang dalawang pinakadakilang disipulo ng Buddha. Nang nasaksihan ng mga guro ng ibang mga pananampalataya na ang dalisay na tubig ng Aral ng Buddha ay bumubugso at iniinom ng mga tao, sila ay nanibugho at nagpataw ng mga hadlang sa pagpapangaral ni Maudgalyayana.

Subalit wala sa anumang mga hadlang na ito ang nakapagpigil sa pagpapalaganap ng kaniyang pagtuturo. Ang mga guro ng ibang pananampalataya ay nagtangkang patayin si Maudgalyayana.

Nakatakas siya nang dalawang ulit ngunit nang ikatlo ay napaligiran siya ng mga di-naniniwala at pinagpapalo.

Sapagkat binigyan-alalay siya ng kaniyang Kaliwanagan, matiwasay niyang tinanggap ang kanilang mga hampas at dagok at kahit na gutaygutay na ang kaniyang mga laman at mga buto ay mapayapa siyang pumanaw.

MGA SINANGGUNING SULATIN PARA SA
“ANG PANGARAL NG BUDDHA”

Abrebyasyon: DN-Dīgha Nikāya
 MN-Majjhima Nikāya
 SN-Saṃyutta Nikāya
 AN-Aṅguttara Nikāya

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
ANG BUDDHA			
Kabanata 1			
1	2	1	Ang mga Sutta
	4	26	AN 3-38, Sukhumālā-sutta
	5	12	MN 3-26, Ariyapariyesana-sutta
	6	1	Ang mga Sutta
	7	2	MN 9-85, Bodhirājakumāra-sutta
	7	6	Ang mga Sutta
	7	15	Sutta-nipāta 3-2, Padhāna-sutta
	7	22	Ang mga Sutta
	8	12	Vinaya, Mahāvagga 1
	9	17	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
2	10	23	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
	11	21	Parinibbāna-sutta
	13	18	Parinibbāna-sutta
	14	1	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
Kabanata 2			
1	15	1	Amitāyur-dhyāna & Vimalakīrtinirdeśa sūtras
	15	7	Śūramgama-sūtra

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	15	13	Vimalakīrti-nirdeśa & Mahāparinirvāṇa sūtras
	16	9	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 16
	17	6	Mahāyāna-jātaka-cittabhūmi- parīkṣa-sūtra
	17	13	Mahāparinirvāṇa-sūtra
2	19	1	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 3
	19	24	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 4
	21	17	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 5
3	22	22	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 16
Kabanata 3			
1	25	1	Avataṃsaka-sūtra 5
	26	8	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	26	16	Avataṃsaka-sūtra
	26	26	Suvarṇaprabhāsottamarāja- sūtra 3
2	29	10	Avataṃsaka-sūtra
	29	17	Avataṃsaka-sūtra 34, Gaṇ- ḍavyūha
	29	21	Maliliit na Sukhāvātīvyūha- sutra
	30	1	Avataṃsaka-sūtra
	30	9	SN 35-5
	30	14	Mahāparinirvāṇa-sūtra
3	32	13	MN 8-77, Mahāsakulūdayi- sutta
	33	10	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	33	24	Laṅkāvatāra-sūtra

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	34	10	Avatamsaka-sūtra 32
	35	1	Saddharmapūṇḍarīka-sūtra 25
	35	6	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	35	21	Saddharmapūṇḍarīka-sūtra 2
	35	28	Saddharmapūṇḍarīka-sūtra 2

DHARMA

Kabanata 1

1	38	1	Vinaya, Mahāvagga 1-6 & SN 56-11-12, Dhammacakrapravartana-sutta
	39	24	Itivuttaka 103
	40	7	MN 2, Sabbāsava-sutta
	40	15	Sūtra na may Apatnapu't Dalawang Bahagi 18
	41	3	Śrīmālādevīsīmhanāda-sūtra
3	42	26	Avatamsaka-sūtra 22, Daśabhūmika

Kabanata 2

1	46	1	MN 4-35, Cūḷasaccaka-sutta
	48	10	AN 5-49, Rajah-muṇḍa-sutta
	48	23	AN 4-185, Samaṇa-sutta
	49	6	AN 3-134, Uppāda-sutta
2	49	14	Lankāvatāra-sūtra
	49	18	Avatamsaka-sūtra 2
	50	4	Avatamsaka-sūtra 16
	50	16	Avatamsaka-sūtra 22, Daśabhūmika

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	51	1	Laṅkāvatāra-sūtra
	51	8	AN 4-186, Ummagga-sutta
	51	13	Dhammapada 1, 2, 17, 18
	52	1	SN 2-1-6, Kāmada-sutta
3	52	14	Avataṃsaka-sūtra 16
	52	23	Laṅkāvatāra-sūtra
	53	16	MN 3-22, Alagaddūpama-sutta
	54	13	Laṅkāvatāra-sūtra
	54	18	Laṅkāvatāra-sūtra
4	57	12	Vinaya, Mahāvagga 1-6
	58	1	Laṅkāvatāra-sūtra
	58	8	SN 35-200, Dārukhandha-sutta
	58	20	Laṅkāvatāra-sūtra and others
	59	10	MN 2-18, Madhupiṇḍika-sutta
	59	26	Laṅkāvatāra-sūtra
	60	17	Laṅkāvatāra-sūtra
	61	16	Vimalakīrti-nirdeśa-sūtra
	63	22	Avataṃsaka-sūtra 34, Gaṇḍavyūha
	64	6	Laṅkāvatāra-sūtra at iba pa
Kabanata 3			
1	65	1	Vinaya, Mahāvagga 1-5
	65	18	Vinaya, Cūlavagga 5-21
	66	9	Śūraṃgama-sūtra
2	71	9	Śūraṃgama-sūtra
	73	8	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	73	17	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 7

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
			at Śūraṃgama-sūtra
	74	8	Avataṃsaka-sūtra 32
	74	15	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	74	21	Brahmajāla-sūtra
	75	6	Mahāparinirvāṇa-sūtra
3	76	1	Mahāparinirvāṇa-sūtra
Kabanata 4			
1	81	1	Śrīmālādevīsiṃhanāda-sūtra
	82	10	AN 2-11
	82	16	Itivuttaka 93
	82	25	Vinaya, Mahāvagga
	83	9	AN 3-68, Aññātiṭṭhika-sutta
	84	1	AN 3-34, Ālavaka-sutta
	84	19	Vaipulya-sūtra
	84	27	Vinaya, Mahāvagga 1-6, Dhammacakrapravartana-sutta
	85	4	MN 2-14, Cūḷadukkhakkhandha-sutta
	85	20	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	86	23	Itivuttaka 24
2	88	22	MN 6-51, Kandaraka-suttanta
	89	14	AN 3-130
	89	24	AN 3-113
3	90	10	Itivuttaka 100
	91	1	Samyuktaratnapīṭaka-sūtra
	91	26	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	93	9	AN 3-62
	93	27	AN 3-35, Devadūta-sutta

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
4	95	1	Therīgāthā Aṭṭhakathā
	95	26	Sukhāvatīvyūha-sūtra ika-2 vol.
Kabanata 5			
1	102	1	Sukhāvatīvyūha-sūtra unang vol.
	105	23	Sukhāvatīvyūha-sūtra ika-2 vol.
	107	9	Amitāyur-dhyāna-sūtra
2	110	22	Maliliit na Sukhāvatīvyūha- sūtra

ANG LANDAS NG PAGGAWA

Kabanata 1			
1	116	1	MN 2, Sabbāsava-sutta
	118	4	MN 3-26, Ariyapariyesana- sutta
	118	21	SN 35-206, Chapāna-sutta
	119	22	Sūtra na may Apatnapu't Dalawang Bahagi 41-2
	122	11	MN 2-19, Dvedhāvitakka-sutta
	123	1	Dhammapada Aṭṭhakathā
2	123	26	AN 3-117
	124	14	MN 3-21, Kakacūpama-sutta
	127	13	MN 3-23, Vammīka-sutta
	129	5	Jātaka IV-497, Mātaṅga- Jātaka
	132	19	Sūtra na may Apatnapu't

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
			Dalawang Bahagi 9
	133	1	Sūtra na may Apatnapu't Dalawang Bahagi 11
	133	21	Sūtra na may Apatnapu't Dalawang Bahagi 13
	134	16	AN 2-4, Samacitta-sutta
3	135	8	Samyuktaratnapitaka-sūtra
	145	3	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	145	25	Samyuktaratnapitaka-sūtra
Kabanata 2			
1	150	1	MN 7-63, Cūḷamālunkya- suttanta
	152	10	MN 3-29, Mahāsāropama- sutta
	154	1	Mahāmāyā-sūtra
	154	15	Theragāthā Aṭṭhakathā
	156	8	MN 3-28, Mahāhatthipadop- ma-sutta
	156	25	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	157	14	Avadānaśataka-sūtra
	158	21	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	160	15	Pañcaviṃsati-sāhasrikā- prajñāpāramitā-sūtra
	162	1	Avatamsaka-sūtra 34, Gaṇḍa- vyūha
2	163	16	AN 3-88
	164	14	AN 3-81
	164	22	AN 3-82

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	165	12	Parinibbāna-sutta ika-2 vol.
	166	11	MN 14-141, Saccavibhanga-sutta
	167	21	Parinibbāna-sutta ika-2 vol.
	168	16	AN 5-16, Bala-sutta
	168	23	Avataṃsaka-sūtra 6
	169	18	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	170	8	Samyuktaratnapīṭaka-sūtra
	171	1	Suvarṇaprabhāsa-sūtra 26
	171	15	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	172	15	Theragāthā Aṭṭhakathā
	173	8	Jātaka 55, Pañcāvudha-Jātaka
	174	6	Itivuttaka 39 & 40
	174	17	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	174	19	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	174	22	AN 5-12
	175	6	Parinibbāna-sutta
	175	18	Śūraṃgama-sūtra
3	176	25	SN 55-21 & 22, Mahānāma-sutta
	177	19	AN 5-32, Cundī-sutta
	178	2	Vimalakīrti-nirdeśa-sūtra
	178	15	Śūraṃgama-sūtra
	178	22	Sukhāvatīvyūha-sūtra ika-2 vol.
	179	9	SN 1-4-6
	179	13	Avataṃsaka-sūtra 33
	180	8	Avataṃsaka-sūtra 24

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	180	20	Suvarnaprabhāsa-sūtra 4
	181	7	Amitāyur-dhyāna-sūtra
	181	11	Sukhāvatīvyūha-sūtra
	181	18	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	182	11	MN 2-16, Cetokhila-sutta
	183	5	Sukhāvatīvyūha-sūtra ika-2 vol.
4	184	1	Dhammapada
	192	6	SN 1-4-6
	192	21	AN
	192	25	Mahāparinirvāṇa-sūtra

ANG KAPATIRAN

Kabanata 1

1	194	1	Itivuttaka 100 & MN 1-3, Dhammadāyāda-sutta
	194	9	Itivuttaka 92
	195	1	Vinaya, Mahāvagga 1-30
	195	20	MN 4-39, Mahā-assapura-sutta
	197	4	MN 4-40, Cūḷa-assapura-sutta
	198	4	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 19
	198	12	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 19
	199	1	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 14
2	200	13	SN 55-37, Mahānāma-sutta
	201	1	AN 3-75
	201	9	SN 55-37, Mahānāma-sutta
	201	15	SN 55-54, Gilāyanam-sutta
	201	21	Avatamsaka-sūtra 22

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	203	10	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	206	5	Avataṃsaka-sūtra 7
	209	3	Mahāmāyā-sūtra
	210	5	Avataṃsaka-sūtra 21
	211	1	Mahāparinirvāṇa-sūtra
Kabanata 2			
1	212	1	DN 31, Singālovāda-sutta
	217	18	AN 2-4, Samacitta-sutta
	218	13	AN 3-31
	218	22	Jātaka 417, Kaccāni-Jātaka
	220	20	DN 31, Singālovāda-sutta
	221	7	Dhammapada Aṭṭhakathā 1
2	222	19	AN 4-197
	223	9	AN 5-333 Uggaha-sutta
	224	3	(Mga Komentaryong Burmes)
	224	21	AN 7-59, Sujāta-sutta
	226	17	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
	227	24	Srīmālādevīsiṃhanāda-sūtra
3	230	1	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
	231	1	Avataṃsaka-sūtra 34, Gaṇḍav- yūha
	232	11	Suvarṇaprabhāsa-sūtra 12
	233	7	Bodhisattva-gocaropāya-ṛiṣa- yavikurvana-nirdeśa-sūtra
Kabanata 3			
1	240	1	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	241	21	AN 3-118, Soceyyan-sutta
	243	14	SN

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalan</i>
	244	3	Vinaya, Mahāvagga 10-1 & 2
	244	13	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
	245	23	Vinaya, Mahāvagga 10-1 & 2
2	248	18	SN
	249	13	Ang Chūin-kyō-sūtra
	249	21	Vimalakīrti-nirdeśa-sūtra
	251	3	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	251	24	Smaller Sukhāvatīvyūha-sūtra
	252	6	Sukhāvatīvyūha-sūtra
	252	22	Vimalakīrti-nirdeśa-sūtra
3	253	8	Dhammapada Aṭṭhakathā 1
	253	17	AN 34-2
	254	12	Dhammapada Aṭṭhakathā 1
	255	7	AN 5-1
	255	12	Sarvāstivāda-sanghavedaka- vastu 10
	256	4	MN 9-86, Aṅgulimāla-sutta
	257	8	AN 26